

ΕΚΘΕΣΗ 2019
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΥΝΙΔΑΣ

ΕΠΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΥΝΗΣΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Συντάκτης
Γεώργιος Σακουφάκης, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Τύνιδα, Ιούνιος 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ - ΤΥΝΗΣΙΑ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
1. Στοιχεία Γεωγραφίας και Πληθυσμού.....	4
2. Πολιτικό Σύστημα (Πολίτευμα – Πολιτικά Κόμματα).....	4
3. Εξωτερικές Σχέσεις	5
3.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση.....	5
3.2 Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον	7
3.3 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες.....	8
3.4 Διμερείς Συμφωνίες.....	10
4. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΥΝΗΣΙΑΣ.....	14
1. Γενικά Στοιχεία, Εξέλιξη της Τυνησιακής Οικονομίας κατά το 2019, Προοπτικές	14
Βασικοί τομείς της τυνησιακής οικονομίας.....	14
2. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη.....	15
3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Τομέων.....	15
3.1 Γεωργία/Αγροτική Παραγωγή.....	15
3.2 Βιομηχανία	16
3.3 Τουρισμός.....	17
3.4 Πληθωρισμός.....	18
3.5 Ενέργεια.....	18
3.6 Αγορά Εργασίας	19
3.7 Εξωτερικό Εμπόριο της Τυνησίας κατά το 2018.....	20
4. Κρατικός Προϋπολογισμός	22
5. Οικονομικό-Επιχειρηματικό Περιβάλλον.....	23
6. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις	25
7. Ξένες Επενδύσεις στην Τυνησία	25
8. Τραπεζικός Τομέας.....	27
9. Μεταφορές, Υποδομές, Τηλεπικοινωνίες.....	28
10. Δημόσιοι Διαγωνισμοί	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΤΥΝΗΣΙΑΣ	34

1. Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – Τυνησίας 2019	34
2. Προτάσεις για αύξηση εξαγωγών	39
3. Επενδύσεις.....	39
4. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ .	45
1. Έμφαση Τυνησίας στην Αφρικανική Αγορά.....	45
2. Αντίκτυπος της Πανδημίας COVID – 19 στην Τυνησιακή Αγορά	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' - ΤΥΝΗΣΙΑ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Στοιχεία Γεωγραφίας και Πληθυσμού

Έκταση	163.610 km ²
Κλίμα	Μεσογειακό. 11,4 °C το χειμώνα και 29,3 °C το καλοκαίρι
Ωρα	GMT + 1 - η Τυνησία, σε σχέση με την Ελλάδα, βρίσκεται μια ώρα πίσω τους χειμερινούς μήνες και δυο ώρες πίσω τους καλοκαιρινούς
Πρωτεύουσα	Τύνιδα (2,5 εκ. κάτοικοι)
Κύριες πόλεις	Sfax, Sousse, Bizerte, Kairouan, Gabès
Πληθυσμός (2019 εκτίμηση)	11,722 εκ.
Αστικός πληθυσμός	66,4 %
Ενεργός πληθυσμός	36,5 %
Ποσοστό αναλφαβητισμού	17,2 %
Προσδόκιμο ζωής	75 έτη

Πηγές: Φορέας Προώθησης Επενδύσεων Τυνησίας / Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας (Foreign Investment Promotion Agency – FIPA http://www.investintunisia.tn/Fr/la-tunisie-en-bref_11_210).

Με έκταση 163.610 τετρ. χλμ. Η Τυνησία είναι η μικρότερη σε έκταση χώρα στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής και μοιράζεται χερσαία σύνορα με τη Λιβύη και την Αλγερία. Η χώρα περιβάλλεται από την Μεσόγειο και η ακτογραμμή της εκτείνεται σε μήκος 1.148 km. Η χώρα επίσημα διαιρείται σε 24 διοικητικά διαμερίσματα (wilayat): Beja, Ben Arous, Bizerte, Gabes, Gafsa, Jendouba, Kairouan, Kasserine, Kebili, Kef, L'Ariana, Mahdia, Manouba, Medenine, Monastir, Nabeul, Sfax, Sidi Bouzid, Siliana, Sousse, Tataouine, Tozeur, Tunis, Zaghuan. Το κλίμα στο Βορρά είναι ήπιο με βροχερούς χειμώνες και ζεστά και ξηρά καλοκαίρια ενώ στο Νότο είναι ερημικό.

Το γεωφυσικό ανάγλυφο αποτελείται από βουνά στο Βορρά, στο μέσο της χώρας από πεδινές εκτάσεις και στο νότο ημιάνυδρες εκτάσεις που καταλήγουν στη Σαχάρα. Το καλλιεργήσιμο έδαφος φθάνει στο 18.3% του συνόλου.

Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού ζει στο βόρειο μισό της χώρας και ο νότος είναι εξαιρετικά αραιοκατοικημένος.

Εθνική Επέτειος: 20 Μαρτίου (1956), Ημέρα Ανεξαρτησίας και τα τελευταία χρόνια έχει καθιερωθεί ως εθνική αργία και η ημέρα επανάστασης και νεολαίας, 14 Ιανουαρίου (2011)

2. Πολιτικό Σύστημα (Πολίτευμα – Πολιτικά Κόμματα)

Το πολίτευμα της χώρας είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία. Πρόεδρος της χώρας είναι ο κ. Kais Saied νομικός και καθηγητής συνταγματικού δικαίου ο οποίος έλαβε στο β' γύρο των Προεδρικών Εκλογών της 13.10.2019 το 72,71% των ψήφων (2,8 εκ ψήφοι) έναντι 27,29% (1,04 εκ. ψήφοι) του αντιπάλου του κ. Nabil Karoui. Ο κ. Kais Saied κατήλθε ως ανεξάρτητος δεν έχει δικό του κόμμα στη Βουλή. Ιστοσελίδα Προεδρίας <https://www.carthage.tn/>

Η παρούσα Κυβέρνηση προέκυψε από τις γενικές εκλογές της 6.10.2019, έπειτα από πολύμηνες διαπραγματεύσεις μεταξύ των κομμάτων του κατακερματισμένου Κοινοβουλίου. Δεδομένου ότι οι διαπραγματεύσεις δεν τελεσφόρησαν, ο Πρόεδρος κ. Kais Saied όρισε ως εξωκοινοβουλευτικό Πρωθυπουργό τον κ. Elyes Fakhfakh ο οποίος πέτυχε τελικά τη στήριξη της πλειοψηφίας του Κοινοβουλίου και ανέλαβε στις 28.2.2020 με βασικό κορμό της Κυβέρνησης προσωπικότητες εκτός Κοινοβουλίου. Η σύνθεση της Κυβέρνησης εδώ: <http://fr.tunisie.gov.tn/3-membres-de-gouvernement.htm> και η ιστοσελίδα της του Προέδρου της Κυβέρνησης <http://www.pm.gov.tn>.

Βασικό ρόλο στην διαμόρφωση της πολιτικοοικονομικής ζωής της χώρας έχουν και η εργοδοτική Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?> και η Κεντρική Ένωση Εργαζομένων Tunisian General Labour Union (Union Générale Tunisienne du Travail, UGTT) <http://www.ugtt.org.tn/>.

Το νομικό σύστημα της Τυνησίας είναι κοσμικό βασίζεται στο ναπολεόντειο κώδικα και προσομοιάζει στα πρότυπα της Ε.Ε.

Τα τελευταία έτη οι τυνησιακές κυβερνήσεις προβαίνουν σε οικονομικές μεταρρυθμίσεις κατόπιν συμφωνίας με ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα έναντι δανειοδότησης π.χ. περικοπές στις κρατικές δαπάνες και στους μισθούς του δημόσιου τομέα, φορολογική μεταρρύθμιση, αναδιάρθρωση τραπεζικού τομέα, αναδιάρθρωση/ιδιωτικοποίηση των μη αποδοτικών κρατικών επιχειρήσεων. Σημειώνουμε ότι το χρηματοδοτικό εργαλείο – δάνειο “Extended Fund Facility – EFF” ύψους 2,9 δις δολ. ΗΠΑ και διάρκειας 48 μηνών εγκρίθηκε το Μάιο του 2016 με σκοπό την υποστήριξη του προγράμματος οικονομικών μεταρρυθμίσεων: μακροοικονομική σταθερότητα, μεταρρύθμιση δημόσιου τομέα, βελτίωση επιχειρηματικού κλίματος κ.α.

3. Εξωτερικές Σχέσεις

3.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 17/7/1995 η Τυνησία υπέγραψε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελευθέρου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, εκτός ολίγων περιπτώσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή – οι εισαγωγές τους στην Τυνησία επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς 36%.

Η σύναψη της Συμφωνίας ALECA (Accord de Libre-Echange Approfondi et Complet - Σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών) μεταξύ Ε.Ε.-Τυνησίας αποτελεί έναν από τους στόχους της προνομιακής εταιρικής σχέσης (Partenariat Privilegié) την οποία συμφώνησαν Ε.Ε. – Τυνησία στις 19/11/2012. Η Συμφωνία αφορά τους ακόλουθους τομείς: υπηρεσίες, προστασία των επενδύσεων, κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ Τυνησίων και Ευρωπαίων επενδυτών, μείωση/κατάργηση δασμών σε εισαγωγές προϊόντων γεωργίας και αλιείας, απλοποίηση τελωνειακών διαδικασιών, αμοιβαία αναγνώριση των πιστοποιητικών που συνοδεύουν τα εμπορεύματα, πνευματική ιδιοκτησία, προστασία και αμοιβαία αναγνώριση ΠΟΠ και ΠΓΕ, μηχανισμούς για την αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συμφωνία. Στις 13 Οκτωβρίου 2015 παρουσία της Επιτρόπου Εμπορίου της ΕΕ κας Cecilia Malmström άρχισαν οι διαπραγματεύσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τυνησίας και ακολούθησαν προκαταρκτικές συζητήσεις (19 - 22 Οκτωβρίου 2015). Ο πρώτος πλήρης γύρος

έλαβε χώρα στην Τύνιδα από 18 – 21 Απριλίου 2016. Έχουν ολοκληρωθεί συνολικά τέσσερις γύροι διαπραγματεύσεων (β' γύρος στην Τύνιδα 27/5-1/6/ 2018, γ' γύρος Βρυξέλλες 10 - 14/12/2018, δ' γύρος στην Τύνιδα 29/4 – 3/5/2019) με τα περισσότερα τεχνικά ζητήματα να έχουν κλείσει. Βασικά σημεία τριβής είναι η Πρόσβαση στην αγορά, τα αγροτικά προϊόντα, το καθεστώς των υπηρεσιών και των επενδύσεων καθώς και των δημόσιων προμηθειών στην Τυνησία.¹ Πρόθεση της τυνησιακής πλευράς είναι να δώσει έμφαση στο θέμα της κινητικότητας των Τυνησίων επιχειρηματιών εντός πλαισίου της ALECA κάτι που η ευρωπαϊκή πλευρά δεν φαίνεται να υιοθετεί καθώς το διαχωρίζει. Η τυνησιακή πλευρά επίσης φαίνεται να εστιάζει ιδιαίτερα στο θέμα του αντικτύπου της συμφωνίας στην τυνησιακή παραγωγή κάτι που την καθιστά διστακτική. Υπάρχουν επίσης μεγάλες αντιδράσεις από την κοινωνία των πολιτών και ιδίως των αγροτικών ενώσεων που θεωρούν ότι η Συμφωνία θα επιφέρει μεγάλο πλήγμα στην εγχώρια παραγωγή λόγω μειωμένης ανταγωνιστικότητας της τυνησιακής πλευράς. Από το φθινόπωρο του 2019 και λόγω των βουλευτικών και προεδρικών εκλογών την Τυνησία δεν υπήρξε κάποια συνέχεια επί των διαπραγματεύσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι φιλοδοξία της Τυνησίας είναι να αποκτήσει μέσω της ALECA καθεστώς παρόμοιο με της Νορβηγίας².

Από 1/1/2016 η Τυνησία συμμετέχει πλήρως στο πρόγραμμα της Ε.Ε. Horizon 2020 για την Έρευνα και την Καινοτομία (πρώτη αφρικανική χώρα, 46 συμμετοχές το 2017) καθώς επίσης και στο πρόγραμμα Erasmus+ (12 νέα προγράμματα συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημίων κατά το 2017) γεγονός που έχει αυξήσει τις συναλλαγές μεταξύ ερευνητών, σπουδαστών, διδασκόντων και νέων και συμβάλλει στην ανάπτυξη της καινοτομίας στη χώρα. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ η ευρωπαϊκή βοήθεια σε επιδοτήσεις προς την Τυνησία ανήλθε κατά το 2017 σε 300 εκ. Ευρώ. Επίσης, κατά το 2017 έλαβαν χώρα και απέδωσαν καρπούς διαπραγματεύσεις σε θέματα όπως οι αεροπορικές μεταφορές, η οικονομία και το εμπόριο και η μετανάστευση. Στις 31 Μαρτίου 2017 υπεγράφη η Σύμβαση για τη χρηματοδότηση προγράμματος εκπαίδευσης, κινητικότητας, έρευνας και καινοτομίας για την Τυνησία με πρώτη δόση χρηματοδότησης ύψους 60 εκ. ευρώ.

Στις 11.12.2017 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις Ε.Ε. – Τυνησίας επί της συμφωνίας αεροπορικών υπηρεσιών (Open Skies) με τη μονογραφή σχετικού κειμένου από τον επικεφαλής της τυνησιακής αντιπροσωπείας. Μόλις εφαρμοστεί, θα αρθούν οι περιορισμοί στις απευθείας πτήσεις μεταξύ αεροδρομίων της ΕΕ και της Τυνησίας, με εξαίρεση το αεροδρόμιο «Καρχηδόνα» της Τύνιδας, όπου οι περιορισμοί θα αρθούν στο τέλος μιας 5ετούς μεταβατικής περιόδου. Η Συμφωνία δεν έχει τεθεί παρόλα αυτά δεν έχει επίσημα υπογραφεί και δεν έχει τεθεί σε ισχύ επί του παρόντος.

Βασικός στόχος της οικονομικής στρατηγικής της χώρας είναι να διπλασιαστούν οι εξαγωγές στην Ε.Ε. ως το 2025. Παρόλο που η οικονομική διπλωματία της Τυνησίας εστιάζει στην Αφρικανική ήπειρο όλο και περισσότερο, αναγνωρίζεται ότι η σπουδαιότητά της δε θα ξεπεράσει αυτή της Ένωσης.

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Jean-Claude Juncker, επισκέφθηκε την Τυνησία στις 25-26/2018 κατόπιν προσκλήσεως του τότε Προέδρου Beji Caid Essebsi, με σκοπό την ενίσχυση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Τυνησίας. Οι δύο αξιωματούχοι συμπροήδρευσαν της τελετής υπογραφής τεσσάρων πρωτοκόλλων συνεργασίας ύψους 270 εκατ. ευρώ που αφορούν τη στήριξη στους τομείς της ενέργειας, της δικαιοσύνης, των φορολογικών και κοινωνικοοικονομικών μεταρρυθμίσεων, της ανταγωνιστικότητας και του εξωτερικού εμπορίου. Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιβεβαίωσε τη στήριξη της ΕΕ στην

¹ https://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/2040/la-tunisie-et-l%E2%80%99ue_fr

² <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Economy/10146853-through-dcfta>

δημοκρατική μετάβαση της Τυνησίας, επισημαίνοντας ότι, μετά την επανάσταση του 2011, η ΕΕ έχει αφιερώσει στη χώρα ποσό συνολικού ύψους 10 δις ευρώ. Ο κ. Juncker τόνισε ότι η ΕΕ δεσμεύεται να συνεχίσει την παροχή οικονομικής βοήθειας στη χώρα και η Τυνησία θα έχει οικονομική ενίσχυση ύψους 300 εκατ. ευρώ ετησίως για να αντιμετωπίσει τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις της.

Το Μάρτιο του 2020, στο πλαίσιο της πανδημίας του COVID 19, η Ε.Ε. ενέκρινε την άμεση εκταμίευση 250 εκατομμυρίων ευρώ ως οικονομική βοήθεια υπό μορφή δωρεών προς την Τυνησία για την μάχη έναντι του κορονοϊού και την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών αυτού. Στο ίδιο πλαίσιο, η ευρωπαϊκή πλευρά εξήγγειλε την ενίσχυση το τρέχον πρόγραμμα "Health / Essaha Aziza", τριπλασιάζοντας τα διαθέσιμα κονδύλια (δωρεές) από 20 εκ. ευρώ σε 60 εκ. ευρώ. Το εν λόγω Πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας σε 13 διοικητικά διαμερίσματα της χώρας. Στις αρχές Μαΐου 2020, αποφασίστηκε η χρηματοδοτική ενίσχυση της Τυνησίας με 600 εκ. ευρώ υπό μορφή δανείων με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους. Τούτο έλαβε χώρα στο πλαίσιο χορήγησης μακροοικονομικής συνδρομής ύψους 3 δις ευρώ προς τους εταίρους της διαδικασίας διεύρυνσης και τις γειτονικές χώρες, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID. Τα κονδύλια θα είναι διαθέσιμα για δώδεκα μήνες και θα εκταμιευθούν σε δύο δόσεις. Τα δάνεια θα έχουν μέγιστη μέση διάρκεια 15 ετών.

3.2 Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον

Η Τυνησία από πλευράς ΑΕΠ κατατάσσεται 96^η παγκοσμίως μεταξύ 216 οικονομιών σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας. <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/gdp-ranking>, <https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>

Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business κατατάσσει την Τυνησία στην 78^η θέση (σε 190 οικονομίες) από την 80^η θέση την αμέσως προηγούμενη χρονιά και 8η μεταξύ 20 χωρών στη ζώνη Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής. Στη δημιουργία νέας επιχείρησης, η Τυνησία κατατάσσεται 19^η, στην απόκτηση οικοδομικής άδειας 32^η και την προστασία των επενδυτών 61^η. <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>.

Η Τυνησία κατατάσσεται στην 87η θέση μεταξύ 140 χωρών στην ετήσια αναφορά Global Competitiveness Index 2019 του World Economic Forum http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf, θέση που σηματοδοτεί κατείχε και στην προηγούμενη κατάταξη.

Από πλευράς διαφάνειας, η Τυνησία κατατάσσεται στην 74η θέση μεταξύ 183 χωρών σύμφωνα με την κατάταξη του Οργανισμού Transparency International <https://www.transparency.org/en/cpi/2019/results/tun>

Τέλος, από πλευράς καινοτομίας κατατάσσεται στην 70η θέση μεταξύ 129 χωρών με βάση το δείκτη Global Innovation Index έχοντας υποχωρήσει κατά 4 θέσεις σε σχέση με το προηγούμενο έτος, <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>. Στην αντίστοιχη κατάταξη του Bloomberg για το 2020, η Τυνησία κατατάσσεται 52η και τρίτη μεταξύ των αραβικών και αφρικανικών χωρών.

Σύμφωνα με την μελέτη Global Entrepreneurship Index 2018 που δημοσίευσε ο οικονομικός ερευνητικός οργανισμός Global Entrepreneurship and Development Institute – GEDI (<https://thegedi.org/>), η Τυνησία κατατάσσεται στην 53^η θέση μεταξύ 137 χωρών που περιλαμβάνονται σε αυτή έχοντας υποχωρήσει κατά 13 θέσεις σε σχέση με το προηγούμενο έτος (40ή θέση το 2018). Ο δείκτης Global Entrepreneurship Index λαμβάνει υπόψη μια σειρά

παραγόντων και καταμετρά την ποιότητα της επιχειρηματικότητας και το διαμορφωμένο υποστηρικτικό επιχειρησιακό οικοσύστημα. https://thegedi.org/wp-content/uploads/2020/01/GEI_2019_Final-1.pdf Παράλληλα, καταλαμβάνει την 80η θέση μεταξύ 116 χωρών στην κατάταξη με βάση το δείκτη The Digital Entrepreneurship Index https://thegedi.org/wp-content/uploads/2020/04/Digital_Entrepreneurship_Index_report_v0.pdf

Η Τυνησία κατατάσσεται στην 91η θέση ανάμεσα σε 189 χώρες σύμφωνα με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index - HDI) για το 2019, βελτιώνοντας τη θέση της σε σχέση με την στην προηγούμενη κατάταξη για το 2018 (95η). Η κατάταξη αυτή περιλαμβάνεται στην 26η Παγκόσμια Έκθεση Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDR) για το 2019 που παρουσιάστηκε στις 9.12 από το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) στην Μπογκοτά της Κολομβίας. Πιο αναλυτικά, στην περιοχή του Μαγκρέμπ, η Τυνησία βρίσκεται μπροστά από τη Λιβύη (110η), το Μαρόκο (121η) και τη Μαυριτανία (161η). Στον αραβικό κόσμο, η Τυνησία βρίσκεται πίσω από τα ΗΑΕ (35η), τη Σαουδική Αραβία (36η), το Κατάρ (41η), το Μπαχρέιν (45η), το Ομάν (47η), το Κουβέιτ (57η) και την Αλγερία (82η).

<http://hdr.undp.org/en/content/2019-human-development-index-ranking>

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI) είναι ένας στατιστικός δείκτης που προκύπτει από τον συνυπολογισμό του δείκτη προσδόκιμου ζωής, των προβλεπομένων ετών εκπαίδευσης, του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος και ο οποίος χρησιμοποιείται για να κατατάξει τις χώρες σε τέσσερα επίπεδα ανθρώπινης ανάπτυξης. Μια χώρα σημειώνει υψηλότερο δείκτη HDI όταν η διάρκεια ζωής, το επίπεδο εκπαίδευσης, και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι υψηλότερα.

3.3 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες

Η Τυνησία θεωρείται μια διαφοροποιημένη και σε μεγάλο βαθμό ανοιχτή οικονομία. Η Τυνησία είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του Ο.Η.Ε., της Ένωσης Αραβικών Κρατών, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO). Στην Τυνησία υπάρχουν γραφεία αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΗΕ, της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD).

Διμερείς Συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου: Η Τυνησία αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από το 1995. Έχει συνάψει συμφωνίες εμπορίου με περίπου 60 χώρες, κάποιες εκ των οποίων περιέχουν προτιμησιακές διευθετήσεις (preferential trade arrangements). Αναφέρουμε τις συμφωνίες με τη Λιβύη, την Αλγερία και την Τουρκία καθώς και τη Συμφωνία Agadir (2004), η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία ζώνης ελευθέρων συναλλαγών με την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Μαρόκο. Επίσης, έχει υποστηρίξει την Ένωση του Αραβικού Μαγκρέμπ (UMA – Union du Maghreb Arab) μαζί με την Αλγερία, το Μαρόκο, τη Μαυριτανία και τη Λιβύη η οποία προβλέπει ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των μελών της με ορισμένες εξαιρέσεις. Από τον Ιούλιο του 2018 είναι μέλος στην οικονομική αφρικανική ένωση “Common Market for Eastern and Southern Africa- COMESA” στην οποία συμμετέχουν Αφρικανικά κράτη. Γενικότερος στόχος της κυβέρνησης και ιδιαίτερα της οικονομικής διπλωματίας της είναι η περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων με τις αφρικανικές χώρες.

Η Τυνησία συμμετέχει στο Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), <https://www.miga.org/> μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας που προσφέρει στον ιδιωτικό τομέα ασφαλιστικές εγγυήσεις για πολιτικούς κινδύνους.

Οι εμπορικές Συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει η Τυνησία παρατίθενται στον κάτωθι πίνακα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – ΠΟΕ.

Εμπορικές Συμφωνίες Τυνησίας 2015

Agreement	Date of entry into force	Coverage of the Agreement	Notification to the WTO	
			Year	Legal provision
Tunisia - Turkey	01.07.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Free Trade Association (EFTA)	01.06.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Union	01.03.98	Goods	1999	GATT Article XXIV
Agreement establishing the Greater Arab Free Trade Area (GAFTA)	01.01.98	Goods	2006	GATT Article XXIV
Global System of Trade Preferences among Developing Countries (GSTP)	19.04.89	Goods	1989	Enabling clause
Protocol relating to Trade Negotiations among Developing Countries (PTN)	11.02.73	Goods	1971	Enabling clause
Tunisia - Iran	26.05.08	Goods	Not notified	
Agadir Agreement (Egypt, Jordan, Morocco, Tunisia)	06.07.06	Goods	Not notified	
Tunisia - Syria	10.03.05	Goods	Not notified	
Tunisia - Libya	19.02.02	Goods	Not notified	
Tunisia - Iraq	31.12.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Morocco	16.03.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Jordan	1999	Goods	Not notified	
Tunisia - Egypt	1998	Goods	Not notified	
Tunisia - Algeria	2008	Goods	Not notified	
Tunisia - Mauritania	..	Goods	Not notified	
Community of Sahel-Saharan States (CEN-SAD)	..	Goods	Not notified	
Arab Maghreb Union (AMU)	..	Goods	Not notified	

Πηγή: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s341_e.pdf

3.4 Διμερείς Συμφωνίες

Μεταξύ Ελλάδας και Τυνησίας έχουν υπογραφεί:

Πρακτικό συνεργασίας στον τομέα της σπογγαλιείας	Αθήνα, 17.01.1966, Υπ. Απόφ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.04.1969, Έναρξη ισχύος 17.1.1966
Εμπορική συμφωνία μετά πινάκων και ανταλλαγή επιστολών	Τύνιδα, 02.03.1960, ΦΕΚ 79/18.05.1962 Ρήτρα ΜΕΚ για την ναυτιλία. Ετήσια ανανέωση
Συμφωνία οικονομικής, τεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας	Αθήνα, 26.05.1962, Ν.Δ. 4412/4.11.1964, ΦΕΚ 213/11.11.1964. Έναρξη ισχύος 26.05.1962
Σύμβαση ναυτιλίας	Τύνιδα, 09.07.1966, Α.Ν. 133/1967, ΦΕΚ 176/01.01.1967, Ισχύς από της υπογραφής
Γενική συμφωνία οικονομικής, μορφωτικής και τεχνικής συνεργασίας	Τύνιδα, 27.04.1976, Ν. 639/1977, ΦΕΚ 197/15.07.1977, Έναρξη ισχύος 05.10.1977
Πρόσθετο Πρωτόκολλο σε εμπορική συμφωνία 2.3.1960 και Πρωτόκολλο τουριστικής συνεργασίας	Αθήνα, 17.10.1966, Υπ. Απ. 31.10.1968, ΦΕΚ 76/30.4.1969, Έναρξη ισχύος 17.01.1966
Συμφωνία μορφωτικής συνεργασίας	Αθήνα, 08.07.1987, Ν. 1925/1991, ΦΕΚ 16/Α/15.02.199, Έναρξη ισχύος 01.07.1991, Ανακ. ΦΕΚ 89/Α/21.06.1991
Πρωτόκολλο σχετικά με την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ναρκωτικών και πλαστών διαβατηρίων μετά σχετικού Πρακτικού	Τύνιδα, 19.05.1990, Υπ. Απόφ. 23.06.1992 ΦΕΚ 107/Α/01.01.1992
Τουριστική συμφωνία	Τύνιδα, 19.02.1992, Ν. 2095/1992, ΦΕΚ 188/Α/02.10.1992, Έναρξη ισχύος 11.01.1993
Συμφωνία αεροπορικών μεταφορών	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 2200/1994, ΦΕΚ 48/Α/28.03.1994, Έναρξη ισχύος 23.12.1994
Σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας σε σχέση προς τους φόρους επί του εισοδήματος και επί της ωφέλειας από κεφάλαιο	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 3742/2009, ΦΕΚ 23/Α/13.02.2009. Έναρξη ισχύος 29.09.10
Συμφωνία αμοιβαίας προώθησης και προστασίας επενδύσεων	Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 2183/1994, ΦΕΚ 12/Α/8.2.1994, Έναρξη ισχύος 21.04.1995, Ανακ. ΦΕΚ 75/Α/1995
Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και σε αποφάσεις διαιτησίας	Τύνιδα, 12.04.1993, Ν. 2228/1994, ΦΕΚ 130/Α/11.08.1994, Έναρξη ισχύος 21.1.1995 Ανακ. ΦΕΚ 6/Α/25.01.1995
Συμφωνία αθλητικής συνεργασίας μετά Πρωτοκόλλου	Αθήνα, 16.02.1994, Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Σύμβαση περί εκδόσεως και δικαστικής αρωγής σε ποινικές υποθέσεις	Αθήνα, 06.07.1994, Ν. 2312/1995, ΦΕΚ 120/Α/19.06.1995, Έναρξη ισχύος 03.12.1995
Συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ΕΟΚ και μελών της μετά Τυνησίας	Βρυξέλλες, 17.07.1995, Υπ. Απόφ. 4.6.1996, ΦΕΚ 119/Α/17.06.1996
Προξενική σύμβαση	Αθήνα, 17.07.1996 Ν. 2553/1997, ΦΕΚ 267/Α/24.12.1997 Έναρξη ισχύος 01.02.1999
Συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας	Τύνιδα, 03.09.1998, Ν. 2816/2000, ΦΕΚ 71/Α/10.3.2000, ΦΕΚ 115/Α/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.4.2004
Συμφωνία αμοιβαίας προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών	Τύνιδα, 2.3.2001, Δεν χρήζει κύρωσης και ισχύει από της υπογραφής της
Πρωτόκολλο 7 ^{ης} διευρυμένης Μικτής Διπλωματικής Επιτροπής	Αθήνα, 5-6.4.2001, Υπ. Απόφ. 18.9.2002, ΦΕΚ 229/Α/2.10.2002
Πρωτόκολλο συνεργασίας δύο ΥΠΕΞ	Αθήνα, 20.4.2001, Υπ. Ανακ. 18.6.2001, ΦΕΚ 189/17.8.2001, Ισχύει από της υπογραφής
Συμφωνία Υπ. Άμυνας για συμμετοχή στο	Αθήνα, 02.09.2002, Ν. 3163/2003, ΦΕΚ 175/Α/02.07.2003,

πολυεθνικό κέντρο εκπαίδευσης , επιχειρήσεων υποστήριξης της ειρήνης	ΦΕΚ 115/Α/28.6.2004, Έναρξη ισχύος 28.04.2004
Συμφωνία για συνεργασία στους τομείς της επιστήμης και τεχνολογίας	Αθήνα, 16.12.2002, Ν. 3211/2003, ΦΕΚ 306/Α/24.12.2003, Έναρξη ισχύος 21.1.2004 Ανακ. ΦΕΚ 33/Α/9.2.2004
Πρωτόκολλο διοικητικής συνεργασίας σε θέματα δικαιοσύνης μεταξύ των δύο αρμόδιων Υπουργείων	Τύνιδα, 7.10.2003, Ν. 3278/2004, ΦΕΚ 201/Α/25.10.2004, Έναρξη ισχύος από της υπογραφής
Συμφωνία στον τομέα οδικών μεταφορών προσώπων και εμπορευμάτων και διαμετακόμισης	Τύνιδα, 7.10.2003, Ν. 3267/2004, ΦΕΚ 183/Α/30.9.2004
Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας	Αθήνα, 09.05/2006 Υπ. Αποφ. 09.10.2006, ΦΕΚ 223/Α/18.10.2006

(Πηγή: Β3 Δ/ση ΥΠΕΞ)

Επίσης έχουν υπογραφεί:

- Σύμφωνο Αμοιβαίας Επιχειρηματικής Συνεργασίας μεταξύ των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Θεσ/νίκης και Sfax (2002).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΕΒΕΑ και του Επιμελητηρίου της Τύνιδας.
- Συμφωνία συνεργασίας στον τομέα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης μεταξύ της ΕΡΤ και της Ραδιοτηλεόρασης της Τυνησίας (RTT) (6.03.1993).
- Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΟΠΕ και του αντίστοιχου CEPEX (υπεγράφη στην Τύνιδα στις 07.10.03 στο πλαίσιο της ΜΔΕ).
- Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα των ΑΠΕ μεταξύ Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) και του Agence National pour la Maitrise de l' Energie (ANME) (Αθήνα, 04.09.2007).
- Σύμβαση Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Εταιρείας Εκμετάλλευσης και Διανομής Νερού της Τυνησίας (SONEDE) και της ΕΥΔΑΠ. Αθήνα (14.05.2008).
- Μνημόνιο Κατανόησης ΣΕΒ και UTICA το οποίο, μεταξύ άλλων, προβλέπει και τη σύσταση διμερούς επιχειρηματικού Συμβουλίου, Τύνιδα 23/4/2019
- Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΕΒΕΑ και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τύνιδας CCIT Τύνιδα 23/4/2019.

Ελλάδα και Τυνησία υπέγραψαν στις 27-4-1976 Συμφωνία Οικονομικής, Πολιτιστικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας. Βάσει της Συμφωνίας αυτής, συγκαλείται ανά διετία Μικτή Διυπουργική Επιτροπή. Η πλέον πρόσφατη σύγκληση της εν λόγω Μικτής Επιτροπής, έγινε στην Τύνιδα υπό τον ΥΦΥΠΕΞ κ. Δ. Μάρδα 2-3.11.2016. Υπεγράφησαν Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ Enterprise Greece – Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων στην Τυνησία FIPA & Οργανισμού Προώθησης Τυνησιακών Εξαγωγών CEPEX και Συμφωνία στον τομέα της Υγείας.

4. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ο Τύπος στην Τυνησία είναι ως επί το πλείστον αραβόφωνος αλλά υπάρχουν και αρκετές γαλλόφωνες εφημερίδες και περιοδικά. Οι βασικότερες πηγές ενημέρωσης είναι οι εξής:

Βασικό Ειδησεογραφικό Πρακτορείο: Agence Tunis Afrique Presse με έκδοση στα αραβικά, γαλλικά και αγγλικά <https://www.tap.info.tn/en>

Ραδιόφωνο

Εθνικό Ραδιόφωνο Τυνησίας: <http://www.radionationale.tn/>. Διεθνές ραδιόφωνο Τυνησίας με εκπομπές στα γαλλικά και άλλες γλώσσες RCTI <http://www.rcti.tn/> Άλλα δημοφιλή ραδιόφωνα Mosaïque FM, Shems FM, Express FM

Portal για τυνησιακούς ραδιοσταθμούς <http://www.radiotunis.com/>, <http://www.tunisie-radio.com/>

Τηλεόραση

Κρατική Τηλεόραση <http://www.watania1.tn/>

Λοιπά κανάλια, EL HIWAR, NESSMA TV, HANNIBAL TV, ATTASSIA TV. Κόμβος πρόσβασης στα τυνησιακά κανάλια <http://www.tunisvista.com/medias/>

Εφημερίδες, Περιοδικά, Ενημερωτικές ιστοσελίδες

- Assabah, Η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη αναγνωσιμότητα στην Τυνησία <http://www.assabah.com.tn/>
- Al Chourouk, καθημερινή εφημερίδα <http://www.alchourouk.com/>
- ESSAHFAFA καθημερινή εφημερίδα <http://www.essahafa.tn/>
- Le Presse Η μεγαλύτερης κυκλοφορίας γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα <http://www.lapresse.tn/>
- Le Temps, Γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα με αρκετά μεγάλη κυκλοφορία <http://www.letemps.com.tn/>
- Le Quotidien, <http://www.lequotidien.tn/> γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα
- Leaders, Περιοδικό με υψηλή αναγνωσιμότητα και κύρος (γαλλικά, αραβικά) <http://www.leaders.com.tn/>
- Εβδομαδιαία περιοδική έκδοση <http://www.webdo.tn/>
- L'Economiste Maghrebini Περιοδικό και ηλεκτρονική σελίδα με μεγάλη επισκεψιμότητα εστιάζει σε οικονομικά θέματα (γαλλικά) <http://www.leconomistemaghrebin.com/>
- African Manager ενημερωμένη ηλεκτρονική έκδοση (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά) http://africanmanager.com/site_eng/?v=947d7d61cd9a
- Business News, με οικονομική, επιχειρηματική και πολιτική ενημέρωση <http://www.businessnews.com.tn/> (γαλλικά)
- Έβδομαδιαία έντυπη και ηλεκτρονική Έκδοση [http://www.realites.com.tn/\(γαλλικά\)](http://www.realites.com.tn/(γαλλικά))
- <http://nawaat.org/portail/en/> Ανεξάρτητο blog, μια συλλογική πλατφόρμα ενημέρωσης που απηχεί κριτικές απόψεις της τυνησιακής πολιτικής και κοινωνικής ζωής (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά).
- Ηλεκτρονική Έκδοση, έμφαση στην οικονομία και χρηματιστήριο <https://www.ilboursa.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunisiefocus.com/>
- Οικονομική Επιθεώρηση www.entreprises-magazine.com
- Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση <https://www.tunisienumerique.com/>

- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://kapitalis.com/tunisie/> (γαλλικά)
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tekiano.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunivisions.net/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική και γαλλική. <http://www.lexpertjournal.net/fr/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική <http://ar.lemaghreb.tn/>

ΟΙ κάτωθι σύνδεσμοι παρέχουν πρόσβαση στις ιστοσελίδες των ΜΜΕ της Τυνησίας.

<http://www.abyznewslinks.com/tunis.htm>, <http://www.onlinenewspapers.com/tunisia.htm>
<http://www.presse-tunisienne.com/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΥΝΗΣΙΑΣ

1. Γενικά Στοιχεία, Εξέλιξη της Τυνησιακής Οικονομίας κατά το 2019, Προοπτικές

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, η Τυνησία παραμένει μια χώρα αντιθέσεων: ενώ έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην πολιτική μετάβαση προς ένα ανοιχτό, δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης - μοναδικά στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής (MENA) - η οικονομική μετάβαση δεν έχει επιτευχθεί. Η οικονομία της Τυνησίας γνώρισε κατά το έτος 2019, σύμφωνα με δείκτες που δημοσιεύθηκαν από το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS) σημείωσε ισχυρή οικονομική ανάπτυξη 1% κάτω από τις αναμενόμενες προβλέψεις. Και τούτο οφείλεται κυρίως στις πολιτικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα εντός του έτους, ήτοι προεδρικές και κοινοβουλευτικές και ακολούθησε πολύμηνη και επίπονη διαδικασία σχηματισμού κυβέρνησης. Το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλό, στο 14,9% (αν και το 2019 κατέγραψε μείωση κατά 0,6 μονάδες) επηρεάζοντας ιδιαίτερα τη νεολαία, τις γυναίκες και τον πληθυσμό των εσωτερικών περιοχών. Το χρέος εξακολούθησε να αυξάνεται, ο πληθωρισμός σταθεροποιήθηκε στο αρκετά υψηλό επίπεδο του 6.7%.

Το 2019, η οικονομική ανάπτυξη προήλθε κυρίως από τον τουρισμό / εστίαση) και τη γεωργία. Η συνεισφορά του τομέα των υπηρεσιών παρουσιάζεται όλο και μεγαλύτερη κατά τα τελευταία έτη. Αντίθετα, η συμβολή της βιομηχανίας που για δεκαετίες θεωρείτο η «ραχοκοκκαλιά» της οικονομίας και πηγή εθνικής περηφάνειας, σταδιακά έχει υποχωρήσει στο σχηματισμό του ΑΕΠ.

Βασικοί τομείς της τυνησιακής οικονομίας

Κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας ανά τομέα	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Απασχόληση ανά τομέα (% συνολικής απασχόλησης)	15,0	32,8	52,2
Προστιθέμενη Αξία (% ΑΕΠ)	10,4	22,7	63,6
Ετήσια Αύξηση %	9,5	-0,0	0,6

Λόγω καλής τουριστικής χρονιάς τα διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα γνώρισαν αύξηση. Τα συναλλαγματικά αποθέματα έφτασαν στις 6 Ιανουαρίου 2020, τα 19,1 δις δηνάρια, που αντιπροσωπεύουν 109 ημέρες εισαγωγών, έναντι 13,8 δις δηναρίων (83 ημέρες εισαγωγών), την ίδια ημερομηνία του προηγούμενου έτους.

Το εμπορικό έλλειμμα μειώθηκε κατά 38,1% τον Ιανουάριο του 2020 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019 και ανήλθε σε 970,5 εκατομμύρια δηνάρια (346,6 εκ. δολάρια), σε σύγκριση με 1,568 δις δηνάρια (560,1 εκ. δολάρια). Οι τομείς της γεωργίας, των υπηρεσιών και των εξαγωγών σημείωσαν ελαφρά θετική εξέλιξη. Για το 2020, παρά τους αρχικούς στόχους για ανάπτυξη άνω του 2,5%, λόγω των συνεπειών της πανδημίας COVID-19, προβλέπεται ότι ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης θα μειωθεί σε πρωτοφανές επίπεδο (-4,5% και άνω), γεγονός που αντιστοιχεί στην βαθύτερη ύφεση από την ανεξαρτησία της χώρας το 1956.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα στην Τυνησία έφτασε το 5,3% του ΑΕΠ το 2019. Σημειώνουμε ότι ο δημοσιονομικός νόμος του 2019 προέβλεπε μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού σε σχέση με το ΑΕΠ από -4,9% το 2018 σε -3,9% το 2019. Σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας η αύξηση του ελλείμματος του προϋπολογισμού εξηγείται από το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ σημαντικά χαμηλότερο από το αναμενόμενο. Εξηγείται επίσης

από την αύξηση των μισθών των δημόσιων υπηρεσιών και τη διψήφια αύξηση των πληρωμών τόκων. Αυτοί οι παράγοντες υπερίσχυσαν της σημαντικής αύξησης των εσόδων.

2. Βασικά Οικονομικά Μεγέθη

Παρατίθεται πίνακας με τα βασικά οικονομικά στοιχεία της τυνησιακής οικονομίας:

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη της τυνησιακής οικονομίας

	2015	2016	2017	2018	2019
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ US\$)	43,15	41,81 ³	39,96	39,7	38.732
ΑΕΠ (δισ US\$ σε PPP)	129.62	132,49	137,65	144,24	143,23
Μεταβολή του ΑΕΠ (%)	1,1%	1%	1,9%	2,5%	1%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (US\$ σε PPP)⁴	11.500	11.620	11.940	12.370	13.092 (3.260 ονομ.)
Ανεργία (% και κατά μέσο όρο)	15	14	15,4%	15,5%	14,9%
Μέσος ετήσιος πληθωρισμός (%)	4,9	3,8	5,3%	7,5%	6,7%
Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ	54,6	62,3	71	77	72,6%
Εξωτερικό χρέος (σε δισεκ. US\$)	25,456	28,93	31,05	30,06	27,35
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-9,7	-9,3	-10,2	-11,2	-8,8 ⁵
Εξαγωγές αγαθών (σε δισ €)	12,115	11,648	12,573	13,154	14,367
Εισαγωγές αγαθών (σε δισ €)	18,399	17,149	18,284	19,158	19,890
Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου (δισ €)	6,28	5,5	5,71	6,04	5,52
Συναλλαγματική Ισοτιμία	0,465	0,411	0,355	0,30	0,31
Διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα (δισεκ. US\$)	7,085	6,322	5.699	5.59	7,42

Πηγές: The World Factbook, IMF, The World Bank

3. Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Οικονομικών Τομέων

3.1 Γεωργία/Αγροτική Παραγωγή

Η αγροτική παραγωγή αποτελεί έναν εκ των βασικών πυλώνων της τυνησιακής οικονομίας, συνεισφέροντας κατά 9% έως 10% στο ΑΕΠ της χώρας και κατά 9% στο σύνολο των εξαγωγών. Η προστιθέμενη αξία στον τομέα της γεωργίας και των αγροδιατροφικών βιομηχανιών αυξήθηκε κατά 10,7%. Αυτή η αύξηση οφείλεται κυρίως στην αύξηση της παραγωγής ελαιολάδου.

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου τροφίμων τριπλασιάστηκε έως το τέλος Δεκεμβρίου 2019, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2018, από 0,447 εκ. δηνάρια (MD) σε 1,398 δισ δηνάρια. Σύμφωνα με στοιχεία από το Εθνικό Παρατηρητήριο Γεωργίας (Onagri), το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών με εξαγωγές έφτασε το 75,3% το 2019, σε σύγκριση με το 91,1% το 2018. Ωστόσο, αυτό το έλλειμμα αντιπροσωπεύει μόνο το 7,2% του συνολικού εμπορικού ισοζυγίου και εξηγείται με την αύξηση της αξίας των εισαγωγών, ιδίως των σιτηρών,

³ <https://data.worldbank.org/country/tunisia>

⁴ https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/TUN?year=2018

⁵ https://www.imf.org/external/datamapper/BCA_NGDPD@WEO/OEMDC/TUN

μετά την άνοδο των τιμών και τη μείωση του ποσοστού εξαγωγών ελαιολάδου. Στην πραγματικότητα, η αξία των εξαγωγών τροφίμων μειώθηκε κατά 13% στο επίπεδο των 4,2 MD, ενώ η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε κατά 5,4% (5,6 MD). Σχεδόν το 51% της αξίας εξαγωγής τροφίμων εξασφαλίζεται από τα προϊόντα ελαιολάδου (32,6%) και τους χουρμάδες (18,3%). Τα ζυμαρικά, τα αλιευτικά προϊόντα και τα διάφορα έλαια αντιπροσωπεύουν, αντίστοιχα, το 14,8%, το 11% και το 5,9% των εξαγωγών της χώρας. Όσον αφορά τις εισαγωγές, τα δημητριακά αντιπροσωπεύουν περισσότερο από 40%, μαλακό σιτάρι (15,7%), αραβόσιτο (10%), σκληρό σιτάρι (8%) και κριθάρι (6,5%). Οι τιμές εισαγωγής δημητριακών αυξήθηκαν κατά 15,9% για τον μαλακό σίτο, 12,2% για τον σκληρό σίτο και 10,4% για τον κριθάρι. Τα φυτικά έλαια και η ζάχαρη συγκαταλέγονται επίσης στα κύρια εισαγόμενα προϊόντα, με μερίδια 9,4% και 8,4%, αντίστοιχα, της συνολικής αξίας των εισαγωγών της Τυνησίας.

3.2 Βιομηχανία

Σύμφωνα με το INS, κατά το 2019 η προστιθέμενη αξία των μεταποιητικών βιομηχανιών μειώθηκε κατά 0,1% σε ετήσια βάση. Και αυτό, μετά την πτώση της παραγωγής στους τομείς της κλωστοϋφαντουργίας-ένδυσης και υποδημάτων κατά -6,2%, στις μηχανικές και ηλεκτρικές βιομηχανίες (-2,9%) και τις χημικές βιομηχανίες (-1%). Αντίθετα, η προστιθέμενη αξία στον κλάδο δομικών υλικών και κεραμικών αυξήθηκε κατά 3,2%.

Όσον αφορά την προστιθέμενη αξία στον τομέα των μη μεταποιητικών βιομηχανιών, σημείωσε μείωση -0,3% σε διάστημα ενός έτους. Αυτή η μείωση εξηγείται από τη μείωση της παραγωγής του τομέα εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου κατά 8,1% σε σύγκριση με το 2018.

Αντιθέτως, ο μεταλλευτικός τομέας αυξήθηκε 44,4%. Ως εκ τούτου, η παραγωγή φωσφορικών αλάτων ανήλθε σε 1,3 εκατομμύρια τόνους το 4ο τρίμηνο του 2019, σε σύγκριση με 630 χιλιάδες τόνους κατά την ίδια περίοδο του 2018. και 2,8 εκατομμύρια τόνους το 2018.

Ο τομέας της βιομηχανίας απασχολεί το 33% περίπου του πληθυσμού, και σύμφωνα με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου, (<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/tissu.asp>) οι βιομηχανικές επιχειρήσεις που απασχολούν 10 και άνω εργαζομένους ανέρχονται σε 5,302 από τις οποίες οι 2,329 είναι αποκλειστικά εξαγωγικές.

Αναλυτικότερα η διάρθρωσή του έχει ως εξής:

Τομείς	Αποκλειστικά Εξαγωγικές	Λοιπές	Σύνολο	%
Βιομηχανίες Τροφίμων	210	870	1080	20.4%
Δομικά Υλικά, Κεραμικά και Γυαλί	19	394	413	7.8%
Μεταλλουργία και Σχετικές Κατασκευές	184	446	630	11.9%
Ηλεκτρικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός	227	113	340	6.4%
Χημικά Προϊόντα	140	422	562	10.6%
Κλωστοϋφαντουργία και Ρουχισμός	1299	286	1585	29.9%
Ξυλεία και Προϊόντα αυτής	17	168	185	3.5%
Δέρματα και Υποδηματοποιία	163	63	226	4.3%
Λοιπές Βιομηχανίες	70	211	281	5.3%
Σύνολο	2329	2973	5302	100%

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου, <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/tissu.asp>

Στις επιχειρήσεις αυτές απασχολούνται 525,683 εργαζόμενοι. Το σύνολο των επιχειρήσεων με ξένη συμμετοχή είναι 1.526 εκ των οποίων 943 είναι 100% ξένης ιδιοκτησίας. 1.259 είναι αμιγώς εξαγωγικές. Οι τελευταίες έχουν ιδρυθεί βάσει του επενδυτικού νόμου ως μέσο προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων, παράγουν στην Τυνησία με διάθεση της παραγωγής αποκλειστικά στο εξωτερικό και απολαμβάνουν προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης.

Βασικοί τομείς της παραγωγής στην Τυνησία αποτελούν τα φωσφάτα που χρησιμοποιούνται κυρίως σε λιπάσματα και ζωοτροφές και αποτελούν μια από τις κύριες πηγές συναλλάγματος στη χώρα. Το 90% της παραγωγής υπόκειται σε επεξεργασία για την παραγωγή λιπασμάτων, τα οποία εξάγονται σε περισσότερες από 50 χώρες. Η Τυνησία είναι η 5^η παραγωγός χώρα φωσφάτων διεθνώς αλλά οι επαναλαμβανόμενες απεργίες καθόλη σχεδόν τη διάρκεια του 2017 αλλά και το 2018 και η αναστολή λειτουργίας των εργοστασίων είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής. Η επιχείρηση φωσφάτων Compagnie des Phosphates de Gafsa (CPG), <http://www.cpg.com.tn> που ιδρύθηκε το 1896, έχει ετήσια παραγωγική ικανότητα 8 εκ. τόνων. Η παραγωγή φωσφάτων κυμάνθηκε μεταξύ 7 και 8 εκατομμύρια τόνους από το 2007 έως το 2010, με ετήσιες επενδύσεις μεταξύ 50 και 100 εκατ. δηναρίων και ετήσιο κύκλο εργασιών από 400 εκατομμύρια έως 1,5 δισεκατομμύρια δηνάρια. Οι μαζικές προσλήψεις (αύξηση του προσωπικού κατά 70% το χρονικό διάστημα 2011 - 13) αύξησε το κόστος ανά τόνο φωσφάτων της Τυνησίας.

Η μείωση της παραγωγής φωσφάτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιδείνωσης του εμπορικού ισοζυγίου και του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο επηρεάζει άμεσα τα συναλλαγματικά αποθέματα. Η παραγωγή φωσφορικών αλάτων βελτιώθηκε και έφθασε στο ύψος των 4,1 εκατομμυρίων τόνων στο τέλος του 2019, αύξηση 46% σε σύγκριση με το 2018. Σύμφωνα με το Υπουργείο Βιομηχανίας η μέση ετήσια παραγωγή φωσφορικών ήταν 3,6 εκατομμύρια τόνοι κατά την περίοδο 2017-2019, σε σύγκριση με ένα μέσο όρο 3 εκατομμυρίων τόνων για την περίοδο 2011-2016, δηλαδή βελτίωση κατά 20%. Εκτιμάται ότι η παραγωγή θα φθάσει τους 6 εκ. τόνους ως ετήσιο μέσο όρο την επόμενη τριετία. Ένας όγκος παραγωγής 6 εκ. τόνων φωσφορικών αλάτων θα επιφέρει πρόσθετα έσοδα 1 δις δηναρίων, ήτοι αύξηση 1% στην ανάπτυξη της χώρας.

3.3 Τουρισμός

Σύμφωνα με το Υπουργείο Τουρισμού και Χειροτεχνίας, το 2019, επισκέφθηκαν την Τυνησία 9,430 εκ. τουρίστες δηλαδή αριθμός ρεκόρ και ξεπεράστηκε κατά πολύ ο τεθείς στόχος των 9 εκ. αφίξεων για το 2019. Αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση περίπου ενός εκατομμυρίου τουριστών σε σύγκριση με το 2018. Η επιτυχής αυτή πορεία αποδίδεται στη βελτίωση της κατάστασης ασφαλείας της χώρας και στις συνεχείς προσπάθειες του υπουργείου, σε συντονισμό με όλους τους εμπλεκόμενους ήτοι επαγγελματίες του τομέα, δημοσιογράφους και παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών.

Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση κατά 15,9% του αριθμού των ευρωπαϊών τουριστών (2.788.706 εκατομμύρια τουρίστες). Ομοίως, ο αριθμός των τουριστών του Μαγκρέμπ που επισκέφτηκαν την Τυνησία το 2019 αυξήθηκε κατά 15,5%, φτάνοντας τους 4.934.826 επισκέπτες. Η τουριστική κίνηση από τη γειτονική Αλγερία, η οποία αποτελεί στρατηγική αγορά και έχει δείξει σταθερότητα παρά την κρίση που αντιμετώπισε ο τουρισμός της Τυνησίας λόγω θεμάτων ασφαλείας κατά τα τελευταία έτη, Η αγορά της Αλγερίας αυξήθηκε κατά 7,6% σε 2.934.975 τουρίστες, ενώ οι Λίβυοι επισκέπτες παρουσίασαν αύξηση κατά 31,1% φθάνοντας το 1.956.060. Οι άλλες αγορές του Μαγκρέμπ αυξήθηκαν κατά 10,5% με 85,791

αφίξεις. Ο αριθμός των Τυνήσιων που ζούσαν στο εξωτερικό και επισκέφτηκαν τη χώρα το 2019 αυξήθηκε κατά 4,8%, σε 1.444.533.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο αριθμός των Κινέζων επισκεπτών έχει εξαπλασιαστεί από το 2010, υπερβαίνοντας τους 29.974 τουρίστες. έναντι 5.175 τουριστών κατά την ίδια περίοδο το 2010 και ήταν αυξημένος κατά 7,3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.. Οι αφίξεις τουριστών διαφόρων εθνικοτήτων αυξήθηκαν κατά 10,3% σε 189.010 τουρίστες.

3.4 Πληθωρισμός

Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS), το μέσο ποσοστό πληθωρισμού ανήλθε σε 6,7% για ολόκληρο το 2019, σε σύγκριση με μέσο όρο 7,5% το 2018. Ο πληθωρισμός σημείωσε πτωτική τάση, με ελαφρές διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια του έτους, από 7,5% τον Δεκέμβριο του 2018 σε 6,1% τον Δεκέμβριο του 2019.

Τον Δεκέμβριο του 2019, οι τιμές των τροφίμων παρουσίασαν αύξηση 5,8% σε ετήσια βάση (6,3% τον Νοέμβριο του 2019). Αυτό το ποσοστό εξηγείται από την αύξηση των τιμών των φρούτων κατά 9,7%, του κρέατος κατά 9,1%, των τυριών και των αυγών κατά 7,3%, με εξαίρεση την πτώση των τιμών των βρώσιμων ελαίων κατά 6,9% σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2018.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η αξία των μεταποιημένων προϊόντων αυξήθηκε κατά 7,7% λόγω της αύξησης των τιμών των οικιακών προϊόντων καθαρισμού κατά 10,2% και των οικοδομικών υλικών κατά 7,9%.

Σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες, οι τιμές αυξήθηκαν κατά 4,6% από έτος σε έτος λόγω αύξησης κατά 9,1% στις τιμές των υπηρεσιών υγείας και κατά 5,3% στα ενοίκια, σε σύγκριση με τη σταθερότητα των τιμών για τις δημόσιες υπηρεσίες.

3.5 Ενέργεια

Η Τυνησία δεν διαθέτει σημαντικά αποθέματα υδρογονανθράκων όπως οι γειτονικές της χώρες Αλγερία και Λιβύη. Τα εκτιμώμενα αποθέματα πετρελαίου είναι 400 εκ. βαρέλια. Η κυβέρνηση διατηρεί τον έλεγχο ορισμένων «στρατηγικών» τομέων της οικονομίας (π.χ. του χρηματοπιστωτικού τομέα, των υδρογονανθράκων, του εθνικού αερομεταφορέα, της εκμετάλλευσης των υδάτινων πόρων, της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου).

Η παραγωγή πετρελαίου βαίνει μειούμενη. Η βασική κρατική εταιρεία εκμετάλλευσης και εμπορίας πετρελαίου είναι η Tunisian National Oil Company (ETAP), <http://www.etap.com.tn>. Οι πετρελαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη χώρα είναι η ιταλική ENI η αυστριακή OMV καθώς και οι Perenco και Serinus Energy.

Το 2017, η Τυνησία ήταν υποχρεωμένη να εισάγει το ήμισυ των ενεργειακών αναγκών της, λόγω του ελλείμματος πρωτογενών ενεργειακών πόρων το οποίο φθάνει το 7% ετησίως, ενώ παράλληλα η ζήτηση αυξάνεται κατά 2% ετησίως. Η κατάσταση αυτή έχει επηρεάσει αρνητικά το ενεργειακό ισοζύγιο, δεδομένου ότι το ποσοστό ενεργειακής ανεξαρτησίας μειώθηκε από 94% το 2010 σε 51% το 2017⁶. Η Τυνησία επιδιώκει να δημιουργήσει μια πολιτική ενεργειακής μετάβασης να ξεπεραστεί αυτή η δύσκολη κατάσταση, η οποία επικεντρώνεται στην αύξηση της

⁶ <https://www.webmanagercenter.com/2018/04/20/418853/le-taux-dindependance-energetique-de-la-tunisie-est-passe-de-94-en-2010-a-51-en-2017/>

ενεργειακής απόδοσης και της διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας, την ανάπτυξη της ανανεώσιμης ενέργειας, το φυσικό αέριο και άλλων μηχανισμών.

Επίσης η τунησιακή κυβέρνηση έχει ανακοινώσει ένα εθνικό πρόγραμμα που αποσκοπεί στη μείωση της ενεργειακής ευπάθειας των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος στην Τунησία που καταναλώνουν λιγότερο από 100 κιλοβατώρες το μήνα - αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου 1 εκατομμύριο οικογένειες. Η κυβέρνηση θα επιδιώξει να εξοπλίσει αυτές τις οικογένειες με ηλιακές μονάδες παραγωγής ενέργειας και να τους βοηθήσει να αντικαταστήσουν παλιό ενεργοβόρο εξοπλισμό όπως ψυγεία και φωτιστικά.

Σύμφωνα με το αρμόδιο Υπουργείο, το ενεργειακό πλάνο της Τунησίας για τις επόμενες δεκαετίες βασίζεται σε τρεις άξονες: Βραχυπρόθεσμα (ως το 2020) υπάρχει η στόχευση για την δρομολόγηση όλων των απαραίτητων έργων παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, μεσοπρόθεσμα (ως το 2030) την ολοκλήρωση των αναγκαίων υποδομών, και μακροπρόθεσμα (ως το 2050) την επιτυχή μετάβαση σε μια «πράσινη» οικονομία.

Η Τунησία είναι επίσης μια από τις τέσσερις χώρες της περιοχής γειτονίας που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο πρωτοβουλίας ενεργειακής απόδοσης που δρομολόγησε ο Ευρωπαϊός Επίτροπος για τη Διεύρυνση και την Πολιτική Γειτονίας σε συνεργασία με διεθνείς δωρητές.

Εντός του 2020 εγκαινιάστηκε ο πρώτος σταθμός ηλιακής ενέργειας στην Τунησία "Chams Enfidha" με χωρητικότητα 1 μεγαβάτ και βρίσκεται στην αντιπροσωπεία της Enfidha, (Περιφέρεια Sousse). Είναι ένα από τα δεκαέξι έργα που πρόσφατα έλαβαν προκαταρκτικές συμφωνίες για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτά τα έργα θα συμβάλουν στη μείωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατική ενέργεια που εκτιμάται σήμερα στο 97%, δεδομένου ότι η εθνική στρατηγική βασίζεται στη διαφοροποίηση των πηγών παραγωγής ενέργειας και στην αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε 30% έως το 2030 , αυτός πρόσθεσε.

Αυτή η στρατηγική βασίζεται στο σύστημα ιδιωτικών μονάδων παραγωγής ικανών να παράγουν ηλεκτρισμό με ισχύ 10 MW, καθώς και στα έργα της Τунησιακής Εταιρείας Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου (STEG) με ισχύ 300 MW. Στόχος είναι η αύξηση της παραγωγής στα 1.000 MW το 2025 και στα 2.000 MW το 2030.

Το κόστος του Chams Enfidha εκτιμάται σε 3,3 εκατομμύρια δηνάρια (1,1 εκ. ευρώ), αποτελείται από 3.000 ηλιακούς συλλέκτες που επιτρέπουν την παραγωγή 1,6 εκατομμυρίων κιλοβάτ ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως, κάτι που θα απαιτούσε τη χρήση 350 τόνων φυσικού αερίου για την επίτευξη αυτής της παραγωγής. Το Chams Enfidha το πρώτο 100% πρόγραμμα της Τунησίας, είναι το αποτέλεσμα μιας σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του καθεστώτος αδειοδότησης. Το Υπουργείο Ενέργειας ενέκρινε 6 νέα έργα στην κατηγορία των 10 MW και 10 έργα στην κατηγορία 1 MW, τα οποία αντιπροσωπεύουν συνολική επένδυση 150 εκ. δηναρίων. Αυτά τα έργα θα δημιουργήσουν περισσότερες από 150 θέσεις εργασίας, σύμφωνα με το Υπουργείο Ενέργειας.

3.6 Αγορά Εργασίας

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός

Ωρες εργασίας	Μισθός	Ωρομίσθιο
40 ώρες	343,892 Τυν. Δηνάρια	1,984 Τυν. Δηνάρια
48 ώρες	403,104 Τυν. Δηνάρια	1,938 Τυν. Δηνάρια

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός στη γεωργία (ημερομίσθιο): 14,560 TND

Πηγή: <https://www.paie-tunisie.com/369/fr/smig-et-smag.aspx>

Η κυριότερη συνδικαλιστική οργάνωση της χώρας είναι η UGTT (Union General des Travailleurs Tunisien) στην οποία ανήκει το 1/3 του εργατικού δυναμικού. Οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας προκύπτουν μετά από διαπραγμάτευση μεταξύ της UGTT και της Εθνικής Ένωσης Εργοδοτών UTICA.

Στην Τυνησία, το 67% του πληθυσμού ζει σε αστικές περιοχές,. Αν και οι προσλήψεις στον δημόσιο τομέα αυξήθηκαν μετά το 2011, η ανεργία συνεχίζει να είναι ένα σημαντικό πρόβλημα εξ αιτίας της μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας και της επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης. Το εργατικό δυναμικό της χώρας ανέρχεται σε περίπου 3,9 εκ. εργαζομένους. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός έφθασε τα 3,48 εκ. εκ των οποίων τα 2,56 εκ. είναι άνδρες και τα 913 εκ. γυναίκες. Η ανεργία σήμερα αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας. Το ποσοστό ανεργίας το 2019 γνώρισε ελαφρά πτώση αλλά παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα και διαμορφώθηκε στο 14,9% από 15,5%, το 2018. Για το ποσοστό φτώχειας, ο κυβερνητικός στόχος είναι να παραμείνει κάτω από το 3%. Και αυτό, με βάση το όριο των 3,2 δολαρίων σε PPP ανά ημέρα.

Το σχέδιο ανάπτυξης 2016-2020 θέτει την απασχόληση ως προτεραιότητα για όλους τους φορείς της αναπτυξιακής διαδικασίας και την καθιστά έναν από τους σημαντικότερους στόχους των τομεακών πολιτικών, καθώς και την εφαρμογή προγραμμάτων με στόχο την τόνωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και τη διευκόλυνση της ένταξης των ατόμων που αναζητούν εργασία στην αγορά εργασίας. Το 2017, η κυβέρνηση ξεκίνησε, με την υποστήριξη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO), την ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής για την απασχόληση⁷.

Οι νέοι και οι γυναίκες στις εσωτερικές περιοχές της Τυνησίας πλήττονται περισσότερο, και η προκύπτουσα μετανάστευση των νέων αποτελεί απειλή για τις μακροπρόθεσμες προοπτικές οικονομικής ανταγωνιστικότητας της Τυνησίας. Επίσης παρατηρείται το παράδοξο η Τυνησία είναι μία από τις λίγες χώρες στον κόσμο όπου ένα υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης μειώνει την απασχολησιμότητα, ιδίως για τις γυναίκες.

Οι εσωτερικοί περιορισμοί, όπως ο κατακερματισμός του συστήματος των πολιτικών κομμάτων και οι συναφείς δυσκολίες στην επίτευξη συναίνεσης για βασικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, έχουν συνδυαστεί με εξωτερικούς περιορισμούς, όπως η σύγκρουση στη γειτονική Λιβύη, επιβραδύνουν την οικονομική ανάκαμψη με βασική παρενέργεια την αδυναμία δημιουργίας θέσεων εργασίας και την συνεπαγόμενη κοινωνική δυσαρέσκεια μεταξύ των Τυνησίων.

3.7 Εξωτερικό Εμπόριο της Τυνησίας κατά το 2018

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS), το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου έφτασε 19,4 δις τυνησιακά δηνάρια (ΤΔ). Το έλλειμμα καταγράφηκε ιδιαίτερα σε ορισμένες χώρες, όπως η Κίνα (-5,852 δις ΤΔ), η Αλγερία (-3,038 δις ΤΔ), η Ιταλία (-2,667 δις ΤΔ), η Τουρκία (-2,467 δις ΤΔ) και η Ρωσία (-1,403 δις ΤΔ). Από την άλλη πλευρά, το εμπορικό ισοζύγιο κατέγραψε πλεόνασμα με άλλες χώρες κυρίως, τη Γαλλία σε 3,778 δις ΤΔ, τη Λιβύη στα 1,376 δις ΤΔ και το Μαρόκο στα 410,3 εκ. ΤΔ⁸.

Δίχως την ενέργεια, το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου ανήλθε σε 11,652 δις ΤΔ. Το έλλειμμα ενεργειακού ισοζυγίου ανέρχεται σε 7,756 δις ΤΔ, δηλαδή 40% του συνολικού

⁷ <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/news/2018-05/EU%20TUNISIA%20Full%20report.pdf>

⁸ <http://www.ins.tn/fr/themes/commerce-ext%C3%A9rieur>

ελλείμματος έναντι 32% το 2018 και 26% το 2017. Το ποσοστό κάλυψης αυξήθηκε κατά ένα βαθμό το 2019, σε σύγκριση με το 2018, σε 69,3% έναντι 68,3% ένα χρόνο νωρίτερα.

Σύμφωνα με το INS οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 7% το 2019 και αφορούσε τους περισσότερους τομείς. Πράγματι, οι αυξήσεις σημειώθηκαν στον τομέα της εξόρυξης, των φωσφορικών και των παραγώγων κατά 21,3%, των μηχανολογικών και ηλεκτρικών βιομηχανιών κατά 12,3%, του τομέα κλωστοϋφαντουργικών ειδών και ειδών ένδυσης και δέρματος κατά 4,2%, του ενεργειακού τομέα κατά 3,9% και άλλων μεταποιητικών βιομηχανιών κατά 12,2%. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας της αγροτοβιομηχανίας και μεταποίησης τροφίμων σημείωσε πτώση 13%, μετά τη μείωση των πωλήσεων ελαιολάδου (1,387 ΤΔ το 2019 έναντι 2,125 δις ΤΔ το 2018). Από την άλλη πλευρά, η αύξηση των εισαγωγών κατά 5,4% οφείλεται στην αύξηση των περισσότερων τομέων. Οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 19,6% για ενεργειακά προϊόντα λόγω της αύξησης των αγορών φυσικού αερίου (3,692 δις ΤΔ έναντι 2,173 δις ΤΔ). Ομοίως, οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 9,5% για τα κεφαλαιουχικά αγαθά και κατά 0,9% για τα βασικά γεωργικά και τρόφιμα. Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές παρουσίασαν μειώσεις κατά -9,5% για τα μεταλλεύματα, τα φωσφορικά άλατα και τα παράγωγά τους και -2% για τις πρώτες ύλες και τα ημιτελή προϊόντα.

Η ΕΕ-28 παραμένει ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της χώρας. Οι εξαγωγές της Τυνησίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (73,9% των συνολικών εξαγωγών) αυξήθηκαν 7,7%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση των εξαγωγών σε ορισμένους ευρωπαίους εταίρους, όπως η Γερμανία (+ 14,6%), η Ιταλία (+ 8,8%) και η Γαλλία (+ 6,2%). Αντίθετα, οι πωλήσεις της Τυνησίας μειώθηκαν με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ιδίως με την Ισπανία (-19,6%) και τις Κάτω Χώρες (-7,5%). Με τις χώρες του Μαγκρέμπ, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 20,4% με τη Λιβύη, 15,4% με το Μαρόκο και 3,7% με την Αλγερία.

Βασικότεροι εμπορικοί εταίροι είναι η Ε.Ε (Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία και Ισπανία οι 4 πρώτες ευρωπαϊκές χώρες), η Κίνα, η Αλγερία, οι ΗΠΑ, η Τουρκία, η Ρωσία, και η Λιβύη. Τα τελευταία πάντως χρόνια, βασικός στόχος της οικονομικής διπλωματίας είναι η στροφή προς την αφρικανική αγορά και η αξιοποίηση των ευκαιριών που αυτή παρουσιάζει. Τα βασικά εξαγόμενα προϊόντα της Τυνησίας είναι Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός, ρουχισμός και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, ορυκτά καύσιμα, υποδήματα, ελαιολάδο, οχήματα, μηχανολογικός εξοπλισμός, πλαστικά⁹. Τα βασικά εισαγόμενα προϊόντα είναι μηχανήματα και μηχανολογικός εξοπλισμός, αυτοκίνητα, πλαστικά, πετρελαιοειδή, δημητριακά, φαρμακευτικά, σίδηρος και χάλυβας, βαμβάκι.

Οι εξαγωγές της ΕΕ προς την Τυνησία αφορούν κυρίως μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών (37%), είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (12%), προϊόντα χημικών και συναφών βιομηχανιών (11,9%), βασικά μέταλλα και ορυκτά (11,2%). Οι εισαγωγές της Ε.Ε από την Τυνησία αφορούν κυρίως μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών (41,8%), είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (24,3%) και αγροτικά προϊόντα (6,6%). Το 85% των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων (περίπου 3.000 επιχειρήσεις, 327.000 θέσεις εργασίας). Οι τυνησιακές αρχές επιδιώκουν τη διαφοροποίηση των εμπορικών εταίρων της χώρας και την ενδυνάμωση των διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων και με άλλους εταίρους (π.χ. Ρωσία, Τουρκία, Ινδία, κλπ).

⁹ <http://www.worldstopexports.com/tunisia-top-10-exports/>

Εξωτερικό εμπόριο της Τυνησίας τα τελευταία έτη (Ποσά σε δις ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019
Εισαγωγές	18,399	17,149 Μεταβολή -6.8%	17,792 Μεταβολή 3.8%	19,158 Μεταβολή 4,8%	19,890 Μεταβολή 3,8
Εξαγωγές	12,115	11,648 Μεταβολή -3.9%	11,967 Μεταβολή 2.7%	13,154 Μεταβολή 4,6%	14,367 Μεταβολή 9,2
Εμπορικό ισοζύγιο	-6,284	-5,501 Μεταβολή -12.5%	-5,825 Μεταβολή 5.9%	-6,005 Μεταβολή 5,2%	-5,523 Μεταβολή -8,0
Όγκος εμπορίου	30,515	28,797 Μεταβολή -5.6%	29,759 Μεταβολή 3.3%	32,312 Μεταβολή 4,7%	34,257 Μεταβολή 6,0

Πηγές: IMF, E.E. https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

Όπως φαίνεται από τον ανωτέρω πίνακα, τα στοιχεία της ΕΕ για το διεθνές εμπόριο της Τυνησίας είναι ελαφρώς διαφοροποιημένα κυρίως λόγω του ότι αποτυπώνονται σε Ευρώ που η ισοτιμία γνωρίζει διακυμάνσεις ανά έτος. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ, οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της Τυνησίας για το 2019 είχαν ως εξής:

Κυριότεροι Εμπορικοί Εταίροι Τυνησίας 2019

Όγκος Εμπορίου			Εισαγωγές			Εξαγωγές		
Εταίρος	Αξία σε Εκ. €	%	Εταίρος	Αξία σε Εκ. €	%	Εταίρος	Αξία σε Εκ. €	%
Σύνολο	34.257	100	Σύνολο	19.890	100	Σύνολο	14.367	100
1 ΕΕ 27	20.337	59,5	1 ΕΕ 28	10.359	52,1	1 ΕΕ 27	10.017	69,7
2 Κίνα	1.719	5	2 Κίνα	1.690	8,5	2 Λιβύη	820	5,7
3 Αλγερία	1.328	3,9	3 ΗΠΑ	1.038	5,2	3 Αλγερία	415	2,9
4 ΗΠΑ	1.304	3,8	4 Αλγερία	914	4,6	4 ΗΠΑ	267	1,9
5 Τουρκία	918	2,7	5 Τουρκία	852	4,3	5 Μαρόκο	215	1,5
6 Λιβύη	841	2,5	6 Αίγυπτος	524	2,6	6Ην. Βασίλειο	165	1,1
7 Αίγυπτος	574	1,7	7 Ουκρανία	450	2,3	7Μπαγκλαντές	123	0,9
8 Ουκρανία	461	1,3	8 Ρωσία	411	2,1	8Ακτή Ελεφαντοστού	84	0,6
9 Ρωσία	431	1,3	9 Αζερμπαϊτζάν	337	1,7	9 Τουρκία	66	0,5
10 Ινδία	372	1,1	10 Βραζιλία	319	1,6	10 Ινδία	63	0,4

Πηγή: IMF https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

4. Κρατικός Προϋπολογισμός

Σύμφωνα με το Υπουργείου Οικονομικών, ο κρατικός προϋπολογισμός για το έτος 2020 ανέρχεται σε 47,227 δις τυνησιακά δηνάρια (15,7 δις ευρώ περίπου), αυξημένος κατά 9,5%, τον προϋπολογισμό του 2019.

Ο προϋπολογισμός βασίζεται στις εξής υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη των οικονομικών δεικτών:

Ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ 2,7% σε τρέχουσες τιμές σε σύγκριση με 1,4% που ήταν η εκτίμηση για το 2019. Το ποσοστό αυτό αναμένεται να επιτευχθεί μέσω αύξησης 5,2% στον πρωτογενή τομέα, 1,5% στους μεταποιητικούς κλάδους, 7% στους μη μεταποιητικούς κλάδους, 2,6% στις εμπορεύσιμες υπηρεσίες και 1,5% στις υπηρεσίες εκτός αγοράς. Η τιμή αναφοράς

βαρελίου πετρελαίου (Brent) εκτιμάται σε 65 δολ. ΗΠΑ, ενώ δεν αναφέρεται εκτιμώμενη συναλλαγματική ισοτιμία του δηναρίου.

Οι βασικές κατηγορίες δαπανών για το έτος 2020 έχουν ως εξής:

Δαπάνες διαχείρισης 28,263 δις tunησιακά δηνάρια (9,4 δις ευρώ) αυξημένες κατά 5,1% σε σύγκριση με το 2019. Σε αυτή την κατηγορία συμπεριλαμβάνονται οι μισθολογικές δαπάνες (19,030 δις tunησιακά δηνάρια) οι οποίες φθάνουν στο ποσοστό του 15,2% του ΑΕΠ, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά παγκοσμίως. Ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων ανέρχεται 6,9 δις δηνάρια και περίπου 11,678 δις δηνάρια θα δαπανηθούν για την εξυπηρέτηση του χρέους. Τα έξοδα για επιχορηγήσεις, που αποτελούν ένα από τα βασικά και αμφιλεγόμενα βάρη του tunησιακού προϋπολογισμού εκτιμώνται σε 4,180 δισεκατομμύρια δηνάρια. Πρόκειται για επιδοτήσεις για βασικά εμπορεύματα διατροφής (1,8 δις δηνάρια), καύσιμα και ηλεκτρική ενέργεια (1,880 δις δηνάρια) και δημόσιες μεταφορές (0,5 δις δηνάρια).

Ο προϋπολογισμός θεωρείται ως συνέχεια του κυβερνητικού σχεδίου δράσης για μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης και εξισορρόπησης των ισοζυγίων. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου, η κυβέρνηση θα επιδιώξει να μειώσει το δημοσιονομικό έλλειμμα σε 3% το 2020. Η δράση της κυβέρνησης θα επικεντρωθεί στην αύξηση των δημόσιων εσόδων κατά 9%. Στο πλαίσιο αυτό, θα δοθεί έμφαση στην αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 9,2% σε 31,759 δις δηνάρια και των μη φορολογικών εσόδων κατά 3,8 δις.

Όσον αφορά τους επί μέρους τομείς, εκτιμάται ότι η ανάπτυξη των μη μεταποιητικών βιομηχανιών θα ενισχυθεί με την αναμενόμενη έναρξη παραγωγής του πεδίου φυσικού αερίου Nawara τον Δεκέμβριο του 2019, καθώς και την αύξηση της παραγωγής φωσφάτων σε 11 εκατομμύρια τόνους. Από τις μεταποιητικές βιομηχανίες, εκτιμάται ότι θα ευνοηθούν οι εξαγωγές από τη βιομηχανία μηχανημάτων και ηλεκτρικών ειδών, την κλωστοϋφαντουργία και τις βιομηχανίες γεωργικών ειδών διατροφής (κυρίως ελαιόλαδο). Όσον αφορά τον τομέα του τουρισμού, αναμένεται άφιξη 8 εκατομμυρίων τουριστών, γεγονός που θα συμβάλει στη βελτίωση της ανάπτυξης των υπηρεσιών.

Η βασική κριτική στο σχέδιο προϋπολογισμού διατυπώθηκε από τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Επιχειρήσεων κ. Tarek Cherif, ο οποίος δήλωσε ότι το κράτος δεν θα καταστεί λειτουργικό όσο το 40% περίπου του προϋπολογισμού αναλώνεται σε μισθολογικές και λειτουργικές δαπάνες και το 9% σε επιδοτήσεις, σε βάρος των δαπανών για ανάπτυξη και επενδύσεις.

Ευνόητο είναι ότι η πανδημία του COVID 19 επέφερε μια πλήρη ανατροπή των δεδομένων του προϋπολογισμού, μεγάλη ύφεση και ανεργία και εκτροπή όλων των επιδιωκόμενων δεικτών και στόχων.

5. Οικονομικό-Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business κατατάσσει την Τυνησία στην 78^η θέση (σε 190 οικονομίες) από την 80^η θέση την αμέσως προηγούμενη χρονιά και 8η μεταξύ 20 χωρών στη ζώνη Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής. Στη δημιουργία νέας επιχείρησης, η Τυνησία κατατάσσεται 19^η, στην απόκτηση οικοδομικής άδειας 32^η και την προστασία των επενδυτών 61^η. <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>.

Το 1996 η Τυνησία επικύρωσε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα).

Δασμολόγιο: υποχρεωτικά συμπίπτουν τα 8 πρώτα ψηφία του δασμολογικού κωδικού ευρωπαϊκού και tunησιακού δασμολογίου – οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι ο κωδικός είναι σωστός στην ακόλουθη βάση http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=el&Taric=&QuotaAuthorities=false&EndPub=&MeasText=&Area=&Regulation=&LangDescr=&MeasType=&SimDate=20111029&StartPub=&OrderNum=&GoodsText=&ContextPath=&Level=&Expand=false Βάσει της Τελωνειακής Συμφωνίας Ε.Ε.-Τυνησίας, τα tunησιακά τελωνεία μπορούν να απαιτήσουν τα αποδεικτικά έγγραφα για την παροχή του πιστοποιητικού EUR.1 προκειμένου να μην επιβάλλουν δασμούς. Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή και υπάρχουν σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις μεταξύ Τυνησίας και Ε.Ε., για την επέκταση των μέτρων μείωσης των δασμών και στα προϊόντα αυτά στο πλαίσιο σύναψης σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (Accord de libre échange complet et approfondi – ALECA).

Οι tunησιακές εταιρίες έχουν την δυνατότητα εισαγωγής πρώτων υλών χωρίς να καταβάλουν φόρους και δασμούς, π.χ. οι καθόλα εξαγωγικές εταιρίες (entreprises totalement exportatrices, 70% του κύκλου εργασιών προέρχεται από εξαγωγές, για ορισμένες χρονιές κατ'εξαίρεση το 50%) έχουν δικαίωμα εισαγωγής προϊόντων π.χ. εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους, (βλ. http://www.finances.gov.tn/themes/DGAFF/liens/entrep_export.pdf σελ.2). Το αν η εταιρία εισάγει το προϊόν χωρίς φόρους και δασμούς ως "εξοπλισμό" εξαρτάται από τις ενέργειες της ίδιας της εταιρίας.

Η βάση market access database (<http://madb.europa.eu/mkacddb2/indexPubli.htm>) της Ε.Ε. ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα αναφέρει εκτός από το δασμολόγιο **τις διαδικασίες και τα έγγραφα που πρέπει να συνοδεύουν την εξαγωγή και τις εισαγωγές-εξαγωγές προϊόντων σε 8ψήφιο δασμολογικό κωδικό μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. και της Τυνησίας σε ετήσια βάση.** Στα εισαγόμενα προϊόντα επιβάλλεται επίσης Customs Service Fee. Επισημαίνουμε το ενδεχόμενο να υπάρξουν απροειδοποίητες αλλαγές π.χ. στον φόρο κατανάλωσης. Το δασμολόγιο είναι επίσης προσβάσιμο σε όλους τους ενδιαφερομένους μέσω του ιστοτόπου των τελωνείων <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=667> η βάση όμως δεν είναι επικαιροποιημένη.

Ιδιαίτερα σημαντική βοήθεια στις εταιρείες που ενδιαφέρονται να εξάγουν στην Τυνησία και άλλες μεσογειακές χώρες είναι το EuroMed Trade Helpdesk που ιδρύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. EuroMed Trade Helpdesk: euromed.macmap. Χρήσιμη για το εμπόριο και τις εξαγωγές με την Τυνησία είναι και η ενημέρωση που παρέχεται από την Ε.Ε. στις ιστοσελίδες <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/> και <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>.

Αν τα εισαγόμενα προϊόντα απευθύνονται στην εσωτερική αγορά της Τυνησίας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι φόροι, ανάλογα με το προϊόν: ΦΠΑ, FODEC ο οποίος είναι επαγγελματικός φόρος και αναφέρεται στην ανάπτυξη του βιομηχανικού ανταγωνισμού, A.I.R. 10% (Avance Impot sur le Revenu) ο οποίος αναφέρεται σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, προκαταβάλλεται, όπως δηλώνει το όνομά του, και επιστρέφεται/αφαιρείται, θεωρητικά, στο τέλος της λογιστικής χρήσης και ενδεχομένως, ανάλογα με το προϊόν, μικρότεροι φόροι. Ο φόρος κατανάλωσης (droit de consommation) επιβάλλεται σε είδη πολυτελείας βλ. <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=604>. Ο φόρος A.I.R. ανέρχεται σε 10% της τελικής

τιμής του προϊόντος, και αφού έχουν επιβληθεί φόροι και δασμοί, με αποτέλεσμα ο φόρος να εκτιμάται στο 30% της αρχικής τιμής του προϊόντος. Όσον αφορά ελληνικά προϊόντα που θίγονται από την επιβολή φόρου A.I.R., αναφέρουμε χαρακτηριστικά τις πλάκες μαρμάρου. Τα τунησιακά τελωνεία έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν τους φόρους όχι βάσει των τιμών των τιμολογίων που συνοδεύουν τα εμπορεύματα αλλά βάσει διεθνών τιμών.

Για εκτενέστερη παρουσίαση του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Τυνησίας, παραπέμπουμε στον Επιχειρηματικό Οδηγό του Γραφείου μας στην ηλεκτρονική πύλη <http://agora.mfa.gr/>.

6. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις

Προστατευτικές πολιτικές και παραδασμολογικά εμπόδια με στόχο τον περιορισμό των εισαγωγών, για λόγους προστασίας της εγχώριας παραγωγής και με σκοπό την μείωση των συναλλαγματικών εκροών. Στα παραδασμολογικά εμπόδια περιλαμβάνονται α) πολύπλοκες διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όπως το τσιμέντο, β) κατά καιρούς λήψη μέτρων από τунησιακής πλευράς για περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος (τεχνικοί έλεγχοι κλπ). Σημειώνουμε πάντως εδώ ότι κατά το τελευταίο έτος δεν παρατηρείται κάποια τέτοια διάκριση. Οι υψηλοί εσωτερικοί φόροι έχουν ως αποτέλεσμα την παράνομη εισαγωγή προϊόντων από γειτονικές χώρες.

Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησιου συνεταίρου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%.

Σύμφωνα με την τунησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με την διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents και δεν είναι δυνατή η προπληρωμή των εμπορευμάτων με αποτέλεσμα αυξημένα κόστη συναλλαγής και μεγαλύτερο ρίσκο για τους εξαγωγείς.

Δασμοί Σε μια προσπάθεια ελέγχου των εισαγωγών για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου ελλείμματος και των χαμηλών συναλλαγματικών αποθεμάτων, η Τυνησία αύξησε την 1η Ιανουαρίου 2018 τους δασμούς στα γεωργικά και βιομηχανικά προϊόντα (σε όλα τα γεωργικά προϊόντα οι δασμοί αυξήθηκαν από 0% σε 15%, σε ορισμένα γεωργικά προϊόντα ο δασμός έφθασε το 36%, και στα βιομηχανικά προϊόντα από 20% έως 30%). Ενώ, χάρη στη συμφωνία σύνδεσης, οι βιομηχανικές εξαγωγές της ΕΕ δεν επηρεάζονται, πολλά γεωργικά προϊόντα της ΕΕ αντιμετωπίζουν αυξημένο δασμό (κατεψυγμένος τόνος, ακτινίδιο, μέλι, μήλα, σύκα, ανανάδες, αβοκάντο και μάνγκο). Συνολικά, οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων της ΕΕ αξίας 3,6 εκατ. Ευρώ σημείωσαν αύξηση δασμών από 20% σε 36%.

Προβλήματα ξένων επενδυτών: έλλειψη υποδομών, απεργίες, γραφειοκρατία, καθυστερήσεις στο λιμάνι Rades της Τύνιδας, εσωτερικοί φόροι στις πρώτες ύλες, συνεχείς αυξήσεις στους μισθούς εξ αιτίας συνδικαλιστικών διεκδικήσεων, δυσκολία εύρεσης κατηρτισμένου προσωπικού, χαμηλή παραγωγικότητα, υποχρέωση συνεργασίας με Τυνησιο για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων.

7. Ξένες Επενδύσεις στην Τυνησία

Σύμφωνα με στοιχεία του τунησιακού οργανισμού επενδύσεων Foreign Investment Promotion Agency, η ροή ξένων επενδύσεων μειώθηκε κατά 7,6% στα τέλη του 2019 σε σύγκριση με το 2018, σε 2,648 δις τунησιακά δηνάρια (882,7 εκ. ευρώ) Το ποσό αυτό

κατανέμεται σε 2,479 δις tunησιακά δηνάρια σε άμεσες ξένες επενδύσεις και 169,1 εκ. tunησιακά δηνάρια σε επενδύσεις χαρτοφυλακίου.

Αυτή η πτώση μπορεί να εξηγηθεί ιδίως με μείωση κατά 51% και 75% αντίστοιχα στις επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών και της γεωργίας. Η τομεακή κατανομή ξένων επενδύσεων δείχνει άνοδο του κλάδου της βιομηχανίας (10,6%) με επενδύσεις αξίας 1.249,1 εκ. tunησιακών δηναρίων, συνεχίζοντας την ανοδική του τάση σε σύγκριση με το 2017 (28,1%) και το 2016 (55,9%).

Αντίθετα, οι ξένες επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας μειώθηκαν κατά 0,1% σε σύγκριση με το 2018, φθάνοντας τα 909,4 εκ. tunησιακά δηνάρια. Ωστόσο, ήταν αυξημένες κατά 12,3% σε σύγκριση με το 2017 και κατά 14,2% σε σύγκριση με το 2016.

Μια σημαντική μείωση καταγράφεται από τις ξένες επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών που μειώθηκαν κατά 51,8% σε 302 εκ. tunησιακά δηνάρια σε σύγκριση με το 2018. Αυτές οι επενδύσεις σημείωσαν άνοδο 6% σε σύγκριση με το 2017 έναντι αύξησης 7,2% σε σύγκριση με το 2016. Οι ξένες επενδύσεις στη γεωργία δεν ξεπέρασαν τα 18,6 εκ. tunησιακά δηνάρια για ολόκληρο το 2019, μειώθηκαν κατά 75,7% σε σύγκριση με το 2018, κατά 27,5% το 2017 και κατά 15,4% το 2016.

Η γεωγραφική κατανομή των ΑΞΕ συνέχισε να παρουσιάζει περιφερειακές ανισότητες με το 40% των νέων επενδύσεων να υλοποιούνται στην περιοχή της ευρύτερης Τύνιδας. Από την άλλη πλευρά, οι επενδύσεις στον βιομηχανικό τομέα αυξήθηκαν ελαφρά κατά 10% φθάνοντας τα 1,25 εκ. δηνάρια έναντι 1.13 εκ. δηναρίων το 2018. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο αρχικός στόχος της Τυνησίας ήταν να προσελκύσει 3 δις δηνάρια (περίπου 1δις ευρώ) ΑΞΕ το 2019.

Τα νέα επενδυτικά σχέδια (126) δημιούργησαν 5.567 νέες θέσεις εργασίας ενώ οι επεκτάσεις παλαιότερων επενδυτικών σχεδίων έφθασαν τις 477 δημιουργώντας 11.786 θέσεις εργασίας. Βασικές χώρες προέλευσης επενδύσεων για το 2019 ήταν η Γαλλία, (540,5 εκ. δηνάρια), η Γερμανία (180,7 εκ. δηνάρια), η Ιταλία (137,7 εκ. δηνάρια) και το Κατάρ (152,9 εκ. δηνάρια).

Κατά το 2019 ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί και η ανώτερη Αρχή Επενδύσεων Tunisian Investment Authority (TIA), η οποία και συνεχίζει να βρίσκεται σε φάση συγκρότησης, δεδομένου ότι ο σχετικός νόμος δίνει μόνο τις γενικές αρχές και τους τομείς δράσης της. Η εν λόγω Αρχή έχει βασικά εποπτικό και συντονιστικό ρόλο έναντι των διαφόρων δομών προσέλκυσης επενδύσεων στη χώρα. Σημειώνουμε ότι ο βασικός φορέας προώθησης επενδύσεων στη χώρα είναι ο οργανισμός Foreign Investment Promotion Agency (FIPA), για τις επενδύσεις στους περισσότερους τομείς αρμόδιο είναι το Γραφείο Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII), για επενδύσεις στην γεωργία και την αλιεία αρμόδιο είναι το Agricultural Investment and Promotion Agency.

Επί του παρόντος, η TIA έχει θέσει σε λειτουργία στην ιστοσελίδα της μια διαδικτυακή πλατφόρμα υποδοχής και διευκόλυνσης μεγάλων επενδύσεων <https://www.tia.gov.tn/en/services>. Η ιστοσελίδα θα εμπλουτιστεί με τρεις νέες υπηρεσίες, ήτοι απόκτηση άδειας διαμονής στην Τυνησία, ενημέρωση επί απόκτησης γης και ακινήτων και σύνδεση με περιφέρειες της χώρας που παρέχουν κίνητρα εγκατάστασης. Σε μεταγενέστερο στάδιο θα προστεθούν και υπηρεσίες τελωνειακής εξυπηρέτησης και των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης.

Το 85% των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων (περίπου 3.000 επιχειρήσεις, 315.000 θέσεις εργασίας). Η Τυνησία για να προσελκύσει επενδύσεις προβάλλει τη στρατηγική της θέση, το φθηνότερο σε σχέση με την Ευρώπη εργατικό κόστος, φορολογικά κίνητρα, και τις εμπορικές συμφωνίες με την Ε.Ε. και

όμορες χώρες. Οι Τυνήσιοι αποσκοπούν στην προσέλκυση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας για αποφοίτους ανωτάτης εκπαίδευσης και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ενδοχώρας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας: η υφαντουργία, τα δομικά υλικά, το ηλεκτρολογικό υλικό (*industrie électrique et électronique*) και τα εξαρτήματα μηχανών (*mécanique*), τα εξαρτήματα αεροναυπηγικής, τα τηλεφωνικά κέντρα, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ευκαιρίες παρουσιάζονται ακόμα στους τομείς των κατασκευών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της αεροπλοΐας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνήσιου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%. Η Τυνησία καταβάλλει προσπάθειες να εδραιωθεί στην αεροναυπηγική. 40 περίπου εταιρίες έχουν εγκατασταθεί στην Τυνησία με δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα, κυρίως γαλλικές. Η κυβέρνηση της Τυνησίας ψήφισε τον νέο αναπτυξιακό νόμο τον Σεπτέμβριο του 2016 και είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα http://www.investintunisia.tn/En/home_46_33 (Ενότητα Publications).

Σχετικοί Οργανισμοί Υποδοχής Επενδύσεων

- Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)
- The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <http://www.tia.gov.tn/en>.
- Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn> One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία
- Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις
- Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία
- Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

8. Τραπεζικός Τομέας

Η Κεντρική Τράπεζα της Τυνησίας (BCT) όπως και η πλειοψηφία των εμπορικών τραπεζών, κατέγραψε κέρδη το 2019, ένα οικονομικό απροσδόκητο για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019. Το σύνολο των καταθέσεων το 2019 έφθασε τα 9,714 δις ΤΔ έναντι 6,789 δις ΤΔ το 2018 ήτοι αύξηση 30%.

Τα συναλλαγματικά αποθέματα αυξήθηκαν σημαντικά σε 19,722 δις ΤΔ στο τέλος του οικονομικού έτους 2019 σε σύγκριση με 14,525 δις ΤΔ ένα χρόνο νωρίτερα, δηλαδή υπήρξε αύξηση 35,8%.¹⁰

Σε ότι αφορά στο χρηματιστήριο της Τύνιδας, σημειώνεται ότι η δραστηριότητα της χρηματιστηριακής αγοράς έληξε το 2019 με ελαφρώς δυσμενή σημείωση με μείωση του Tunindex - 2,06%, ενώ είχε αυξηθεί κατά 15,76% και 14,45%, αντίστοιχα το 2018 και το 2017, σύμφωνα με την «Έκθεση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας 2019» που δημοσιεύτηκε την από το Χρηματιστήριο της Τύνιδας.¹¹

¹⁰ https://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/documents/etat2019_fr.pdf

¹¹ <http://www.bvmt.com.tn/sites/default/files/actualites/bilan-de-lactivite-boursiere-durant-lannee-2019.pdf>

Οι Τράπεζες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας καλύπτοντας το 90% της χρηματοδότησης της οικονομικής δραστηριότητας. Το Χρηματιστήριο της Τυνησίας καλύπτει την υπόλοιπη χρηματοδότηση και σε πολύ μικρότερο βαθμό οι εκδόσεις ομολόγων και η μικροχρηματοδότηση.

Η Τυνησία διαθέτει 32 Τράπεζες εκ των οποίων οι 21 ασκούν εμπορικές και επενδυτικές δραστηριότητες, δύο είναι ισλαμικές, επτά εξωχώριες και δύο επιχειρηματικές. Η ιδιωτική τραπεζική πίστη ανέρχεται στο 65%, ποσοστό που θεωρείται χαμηλό. Η αδύναμη οικονομική ανάπτυξη επιδρά αρνητικά και στον τραπεζικό τομέα ενώ οι ΜΜΕ επιχειρήσεις δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε δανειοδότηση. Η Κυβέρνηση ασκεί έλεγχο κρατώντας χαμηλά επιτόκια.

Το Χρηματιστήριο της Τύνιδας (Bourse de Tunis <http://www.bvmt.com.tn/>) ιδρύθηκε το 1969 και το Δεκέμβριο του 2016 ήταν καταχωρημένες σε αυτό 79 εταιρείες με κεφαλαιοποίηση 10,6 δις δολ. ΗΠΑ¹². Λειτουργεί σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες και εποπτεύεται από την κρατική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η Κυβέρνηση ενθαρρύνει την εγγραφή εταιρειών μέσω φορολογικών κινήτρων ήτοι οι νεοεισερχόμενες εταιρείες που διαθέτουν το 30% των μετοχών τους επωφελούνται από πενταετή μείωση φορολογίας κερδών. Επιπλέον, οι ατομικοί επενδυτές απολαμβάνουν φοροαπαλλαγών.

Οι ξένοι επενδυτές επιτρέπεται να αγοράζουν μετοχές εγχωρίων εταιρειών μόνο μέσω εξουσιοδοτημένων τυνησιακών χρηματομεσιτών ή μέσω αμοιβαίων κεφαλαίων. Οι ξένοι χρηματιστές μπορούν να προβούν σε πράξεις μόνο μέσω Τυνησίων ομολόγων τους και μόνο για λογαριασμό ξένων πελατών. Οι Τυνησιακές χρηματιστηριακές εταιρείες επιτρέπεται να έχουν ξένη συμμετοχή ως το 50%. Για τις ξένες επενδύσεις στο κεφάλαιο εγγεγραμμένων εταιρειών έως 50% δεν απαιτείται εξουσιοδότηση.

Στον τομέα της μικροχρηματοδότησης δραστηριοποιείται ο Enda Inter-Arabe ένας μη κυβερνητικός οργανισμός.

Επίσημως υπάρχουν δύο κατηγορίες χρηματοδοτικών υπηρεσιών, οι τραπεζικές και οι χρηματιστηριακές. Οι μη εγχώριοι πάροχοι χρηματοδοτικών υπηρεσιών πρέπει να διαθέτουν αρχικό κεφάλαιο άμεσα πληρωτέο 25 εκ. τυν. δηναρίων για τράπεζα, 10 εκ δηναρίων για μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, 7,5 εκ. δηνάρια για επενδυτική εταιρεία και 250.000 δηνάρια για εταιρεία διαχείρισης χαρτοφυλακίου.

Με το διάταγμα 85-2011 ιδρύθηκε το κρατικό Ταμείο "Caisse des Depots et des Consignations" (CDC) το οποίο λειτουργεί από το 2012 <http://www.cdc.tn/> με σκοπό την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων, με προτεραιότητες τις επενδύσεις στις εσωτερικές περιοχές και τη στήριξη των ΜΜΕ. Στα τέλη του 2015 διέθετε περιουσιακά στοιχεία αξίας 2,3 δις δολ. ΗΠΑ και κεφάλαιο 90 εκ. δολ. ΗΠΑ.

9. Μεταφορές, Υποδομές, Τηλεπικοινωνίες

Η Τυνησία κατέχει μια καίρια θέση σε ότι αφορά τις μεταφορές στο χώρο της Μεσογείου και της Β. Αφρικής και υπάρχει προσπάθεια για βελτίωση των υποδομών της με σκοπό την αξιοποίηση του πλεονεκτήματος αυτού. Αρμόδιο Υπουργείο είναι το Ministère de l'équipement, de l'habitat et de l'aménagement du territoire <http://www.equipement.tn>

Διαθέτει 9 διεθνή αεροδρόμια που συνδέουν τη με 50 προορισμούς, 7 εμπορικούς λιμένες και έναν πετρελαϊκό λιμένα¹³. Το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει μήκος 2167 χμ. και το

¹² <https://www.export.gov/apex/article2?id=Tunisia-Financial-Sector>

¹³ http://www.investintunisia.tn/Fr/infrastructure-aeroportuaire-et-maritime_11_133

οδικό 20.000 εκ των οποίων τα 500 χμ είναι αυτοκινητόδρομοι ταχείας κυκλοφορίας για τους οποίους υπάρχει πρόβλεψη να φθάσουν τα 1000 χμ εντός του αναπτυξιακού σχεδίου 2016-2020. Αρμόδιος Οργανισμός είναι ο “Tunisie Autoroutes” ο οποίος προβαίνει κατά καιρούς και σε προκηρύξεις διεθνών διαγωνισμών <http://www.tunisieautoroutes.tn>. Η χώρα διαθέτει 152 οριοθετημένες βιομηχανικές ζώνες και προβλέπεται η ίδρυση άλλων 62 που θα καλύπτουν έκταση 1599 εκταρίων.

Ήδη από το 2016 υπάρχει σε εξέλιξη κατασκευής νέων αυτοκινητοδρόμων με κυριότερο αυτόν που θα συνδέει την Τύνιδα με τις πόλεις Kairouan, Sidi Bouzid, Kasserine και Gafsa μήκους 188 χιλιομέτρων. Το εκτιμώμενο κόστος είναι 520 εκ. δολ. ΗΠΑ και θα υπάρξει χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ και το Arab Fund for Economic and Social Development (<http://www.arabfund.org/Default.aspx?pageId=357&cid=16>). Επίσης η αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής μεταξύ Τύνιδας και Kasserine μήκους 239 χιλιομέτρων έχει λάβει χρηματοδότηση από την European Bank for Reconstruction and Development και η κατασκευή μιας κρεμαστής γέφυρας στην πόλη Bizerte έχει ενταχθεί προς χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την African Development Bank.

Τηλεπικοινωνίες: Η πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου τηλεπικοινωνίες και δη μεταφορά δεδομένων διαρκώς επεκτείνεται και το διαδίκτυο γίνεται ευρύτερα διαθέσιμο. Η Τυνησία χρησιμοποιεί τεχνολογία κινητής τηλεφωνίας GSM αλλά υπάρχουν και διαθέσιμα δίκτυα 2G, 3G, και 4G. Η κυβέρνηση έχει αδειοδοτήσει πέντε ιδιωτικούς παρόχους διαδικτύου. Οι βασικές εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι οι Tunisie Telecom, Ooredoo και Orange. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου έχουν πρόσβαση μόνο μέσω του κρατικού Tunisian Internet Agency <http://www.ati.tn>.

Ο συνολικός κύκλος εργασιών της αγοράς τηλεπικοινωνιών κατέγραψε αξιοσημείωτη αύξηση 9,5% το 2019, δηλαδή 273,4 εκατομμύρια δηνάρια πρόσθετων εσόδων σε σύγκριση με το 2018, σύμφωνα με την Εθνική Αρχή Τηλεπικοινωνιών (INT). Έτσι, όλοι οι φορείς εκμετάλλευσης στην αγορά καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του 2019 αύξηση των εσόδων τους. Όσον αφορά το μερίδιο αγοράς, η Ooredoo Tunisie είχε το μερίδιο του λέοντος με 40,7%, ακολουθούμενη από την Tunisie Telecom (37,2%) και την Orange Tunisie (22,1%). Όσον αφορά τους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου, η έκθεση δείχνει ότι όλες οι εταιρείες σε αυτόν τον τομέα σημείωσαν αύξηση στον κύκλο εργασιών τους κατά τη διάρκεια του 2019. Όσον αφορά το μερίδιο αγοράς, η Torpnet κατέχει περισσότερο από το ήμισυ του μεριδίου αγοράς με ποσοστό 51,8%. Ακολουθεί η Globalnet που κατέχει σχεδόν το ένα τέταρτο του μεριδίου αγοράς (23,6%). Οι άλλοι προμηθευτές μοιράζονται το υπόλοιπο ποσοστό με μεταβλητά μερίδια. Σύμφωνα με το INT, το 71% των εσόδων του τομέα των τηλεπικοινωνιών προέρχεται από υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας.

Την 11.12.2017 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις Ε.Ε. – Τυνησίας επί της συμφωνίας αεροπορικών υπηρεσιών (Open Skies) με τη μονογραφή σχετικού κειμένου από τον επικεφαλής της τυνησιακής αντιπροσωπείας κ. Mr. Kamel Miled, Γεν. Δ/ντή της τυνησιακής υπηρεσίας πολιτικής αεροπορίας και τον εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Carlos Bermejo Acosta.

Παρόντες στην τελετή μονογραφής ήταν η ευρωπαϊά Επίτροπος Μεταφορών κα Violeta Bulc και ο τυνησίος Υπουργός Μεταφορών κ. Radhouane Ayara. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει η υποβολή του κειμένου της συμφωνίας στα αρμόδια όργανα κάθε πλευράς προς επικύρωση και θέση της σε ισχύ, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες εκατέρωθεν.

Σύμφωνα με ανακοινωθέν της εδώ Αντιπροσωπείας της Ε.Ε., η συμφωνία θα έχει ως αποτελέσματα τη βελτίωση της πρόσβασης των αεροπορικών εταιρειών στην αγορά, την

καλύτερη συνδεσιμότητα καθώς και μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής και πιο ανταγωνιστικές τιμές για τους επιβάτες, οι οποίοι εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 800.000 εντός πενταετίας. Δυνητικά θα επιφέρει βελτίωση του ΑΕΠ κατά 2,7% και θα αυξήσει την επιβατική κίνηση κατά 13%, συμβάλλοντας και στην αξιοποίηση επιπλέον αεροδρομίων στην Τυνησία.

Στα πλεονεκτήματα της συμφωνίας αναφέρονται και η βελτίωση της αεροπορικής ασφάλειας, της προστασίας του περιβάλλοντος και η ενδυνάμωση των σχέσεων Ε.Ε. – Τυνησίας.

Στο διάστημα πάντως που μεσολάβησε δεν έχει υπάρξει πρόοδος επί της εφαρμογής αυτής. Από τυνησιακής πλευράς υπάρχει διστακτικότητα λόγω εκτιμήσεων ότι ο τυνησιακός εθνικός αερομεταφορέας Tunis Air δεν είναι ακόμα έτοιμος να ανταποκριθεί στον ανταγωνισμό που η εφαρμογή αυτή θα επιφέρει¹⁴.

10. Δημόσιοι Διαγωνισμοί

Σε ότι αφορά στους δημόσιους διαγωνισμούς, η επίσημη σχετική δικτυακή πύλη είναι η TUNEPS (www.tuneps.tn) όπου αναρτώνται και τα ετήσια προγράμματα που αφορούν διαγωνισμούς και προμήθειες Υπουργείων και Δημοσίων Επιχειρήσεων, Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και φορέων, διεπαγγελματικών οργανώσεων. Το TUNEPS έχει μετεξελιχθεί σε ένα όργανο διαχείρισης των δημόσιων διαγωνισμών. Από τον Σεπτέμβριο του 2018 για τη συμμετοχή στους δημόσιους διαγωνισμούς και τους διαγωνισμούς δημοσίων Οργανισμών όπως ο Οργανισμός Φαρμάκων, Pharmacie Centrale ή ο Οργανισμός Καπνού Regie Nationale des Tabacs et Allumettes απαιτείται εγγραφή και πιστοποίηση στο σύστημα TUNEPS. Η εγγραφή είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία, διότι εκτός όλων των άλλων δικαιολογητικών που απαιτούνται, ζητείται η προμήθεια ηλεκτρονικού πιστοποιητικού αξιοπιστίας ANCE.

<https://www.tuneps.tn/pt/singlescreen/selectPtSingleScreen7.do?menuId=PT06050100>.

Στην πύλη δημοσιεύονται ήδη προκηρύξεις, μεταξύ άλλων, του Υπουργείου Εξοπλισμού (www.mehat.gov.tn), των Ταχυδρομείων (www.poste.tn), του Εθνικού Φορέα Αποχετεύσεων ONAS (www.onas.nat.tn).

Οι διαγωνισμοί του Οργανισμού Ηλεκτρισμού STEG δημοσιεύονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=1>

και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=4>.

Η εισαγωγή φαρμάκων για τη δημόσια υγεία στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών.

http://www.phct.com.tn/index.php?option=com_fichier&view=appels&Itemid=62&lang=en

Σχετικός (γενικότερος) ιστοτόπος είναι και ο <http://www.marchespublics.gov.tn> όπου εκτός από τους διαγωνισμούς έχει αναρτηθεί και η σχετική νομοθεσία. Απαιτείται ένα είδος εγγραφής/καταχώρησης. Επιπλέον ιστοτόποι σχετικοί με δημόσιους διαγωνισμούς στην Τυνησία είναι οι εξής: www.mediscom.com, www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή). Στους διεθνείς διαγωνισμούς μπορούν να υποβάλλουν προσφορά μόνες τους εταιρίες από το εξωτερικό, ενώ στους εθνικούς μόνο σε συνεργασία με τυνησιακή εταιρία.

¹⁴ <https://thearabweekly.com/tunisia-eu-open-skies-agreement-limbo>

Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για διαγωνισμούς στους ακόλουθους ιστότοπους: www.devbusiness.com, <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,contentMDK:20406206~menuPK:232775~pagePK:41367~piPK:51533~theSitePK:40941~isCURL:Y~isCURL:Y,00.html> <http://search.worldbank.org/all?qterm=tenders>

Πληροφορίες για τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο της Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Τυνησία: http://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/projects/list_of_projects/projects_fr.htm και στην ιστοσελίδα της Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Τυνησία. https://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/2041/node/2041_en

Στην Τυνησία δραστηριοποιούνται, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας η Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org/en/documents/project-related-procurement>, η Παγκόσμια Τράπεζα, οι ΗΠΑ, η Γαλλία (Agence Francais de Developpement - AFD), η Γερμανία (GiZ), η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία (μέσω του αναπτυξιακού φορέα JICA). Πληροφορίες για χρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Έρευνας και Ανάπτυξης (όχι αποκλειστικά για την Τυνησία) <http://www.ebrd.com/pages/workingwithus/procurement.shtml> Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων Υλοποιεί κατά καιρούς σχετικά Προγράμματα στην Τυνησία. Σχετικός Σύνδεσμος, www.eib.org και <http://www.eib.org/projects/pipeline/index.htm?start=&end=&status=®ion=&country=tunisia§or=>

Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

- Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)
- Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <http://www.energymines.gov.tn/web/>
- Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GiZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KfW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francais de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie>
- Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KfW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8l5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIzPKCu0TuqyeSXWQGlgFpUAuUQ_t_jA1ILkT7wzgYuYk9x8Cq8lYDZVrkaKo8RnwZqg6kvMYDEluchzsEllTHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i7l_iM1D0-0848SuZg3cIWWcwjII0qyg7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg
- Επίσης χρηματοδοτήσεις έργων γίνονται και από την Παγκόσμια Τράπεζα, <https://financesapp.worldbank.org/en/countries/Tunisia/> και την Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org>.

Προβλήματα συμμετοχής σε διεθνείς διαγωνισμούς: α) καταβολή αντιτίμου για την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης (cahier de charges). Συχνά απαιτείται η φυσική παρουσία εκπροσώπου της ενδιαφερομένης εταιρίας (δεν μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά). Πολλοί διαγωνισμοί δημοσιεύονται μόνο στην αραβική γλώσσα. β) Τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει κυρώσεις για την μη παροχή διευκρινίσεων στις ενδιαφερόμενες εταιρίες από τα στελέχη της Τυνησιακής Διοίκησης γ) πολυπλοκότητα του συστήματος (πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία), απροειδοποίητη ακύρωση διαγωνισμών δ) de facto οι ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετέχουν μόνο στους Διεθνείς Διαγωνισμούς αν και η τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει διακρίσεις μεταξύ «εθνικών» και «διεθνών» διαγωνισμών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει τα ζητήματα που αφορούν το νομοθετικό πλαίσιο των διαγωνισμών στην τυνησιακή πλευρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό της Τυνησίας, για το έτος 2020 αναμένεται αύξηση 2,7% του ΑΕΠ.

Η κυβέρνηση (τέλος Φεβρουαρίου 2020) προσδιόρισε επτά σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες του προγράμματος της κυβέρνησής του, με στόχο την ανάκαμψη των μεγάλων οικονομικών τομέων, την υποστήριξη όλων των κοινωνικών στρωμάτων και την αντιμετώπιση επειγόντων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, όπως η ανεργία.

Ως επείγουσα προτεραιότητα που θα επιφέρει άμεση αύξηση εσόδων προσδιόρισε την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων της αγοράς, των μονοπωλίων, του λαθρεμπορίου και ιδίως των κρατικά επιδοτούμενων προϊόντων, όπως τα καύσιμα.

Όσον αφορά τη δεύτερη οικονομική προτεραιότητα, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να ενισχύσει τα θεσμικά όργανα της οικονομίας της Τυνησίας και να στηρίξει τους επενδυτές και τους εξαγωγείς, με κάθε μέσο, εκκινώντας από την απλούστευση των διαδικασιών για τις εν λόγω δραστηριότητες.

Ως τρίτη προτεραιότητα έθεσε την πάταξη της διαφθοράς για την οποία υποσχέθηκε ότι θα είναι σαφής, άμεση, ισχυρή και αποτρεπτική και ότι η κυβέρνηση θα καλλιεργήσει μια νοοτροπία ακεραιότητας στο δημόσιο και οικονομικό βίο με διασφάλιση των δημόσιων πόρων.

Ως τέταρτη επιδίωξη καθορίζεται ότι η κυβέρνηση θα εργαστεί άμεσα για την προσέλκυση οικονομικών πόρων, είτε στις διεθνείς αγορές είτε από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ δεσμεύτηκε να σταματήσει τη στρατηγική δανεισμού που δεν κατευθύνεται προς επενδύσεις.

Ως πέμπτη οικονομική προτεραιότητα την ανάγκη διατήρησης της συναλλαγματικής σταθερότητας του εθνικού νομίσματος και μείωσης του πληθωρισμού ώστε να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη.

Η έκτη προτεραιότητα αφορά την αξιοποίηση του βασικού για την τυνησιακή οικονομία κλάδου των φωσφορικών αλάτων, ο οποίος τα τελευταία χρόνια πέρασε μεγάλη κρίση, μετά από αλλεπάλληλες απεργίες που είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής και την απώλεια διεθνών αγορών.

Τέλος, ως έβδομη οικονομική προτεραιότητα για την κυβέρνησή του είναι να αντιμετωπιστούν θέματα απασχολούν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, όπως πχ εργαζόμενους σε δημόσιες υπηρεσίες, εκπαιδευτικούς και αναπληρωτές εκπαιδευτικούς τα οποία έχουν ευρύτερο κοινωνικό κόστος.

Γενικά, σύμφωνα με πολλούς παρατηρητές, η νέα κυβέρνηση έχει να αντιμετωπίσει την ανεργία, να προσελκύσει επενδύσεις και να αναζωογονήσει την οικονομία οι ρυθμοί ανάπτυξης της οποίας, λόγω και της παρατεταμένης αδυναμίας σχηματισμού κυβέρνησης παρέμειναν χαμηλοί κατά το 2019. Ο ρυθμός ανάπτυξης θα υποστηριζόταν από την ανάπτυξη της γεωργίας, των μεταποιητικών βιομηχανιών και του τουρισμού, καθώς και από την εκμετάλλευση του πεδίου φυσικού αερίου Nawara στη νότια Τυνησία.

Όπως και με το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας, η τυνησιακή οικονομία υπέστη ένα μεγάλο πλήγμα και όλες οι πρότερες εκτιμήσεις άλλαξαν δραματικά (βλ. Κεφάλαιο Ε 2. Αντίκτυπος της Πανδημίας COVID-19 στην Τυνησιακή Οικονομία

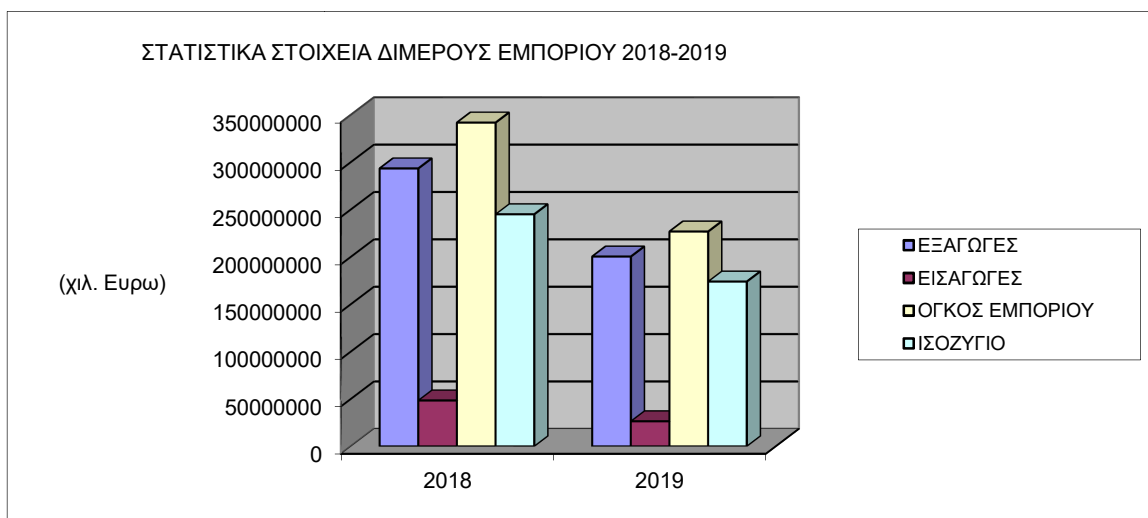
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΤΥΝΗΣΙΑΣ

1. Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – Τυνησίας 2019

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, έπειτα από δύο συνεχόμενα έτη με ανοδική πορεία για τις εξαγωγές μας και τον όγκο του διμερούς εμπορίου, το 2019 σημειώθηκε μείωση των ελληνικών εξαγωγών κατά -39% κατά και αντίστοιχα μείωση των ελληνικών εισαγωγών από την Τυνησία κατά -45%. Πάντως το ισοζύγιο παραμένει πάντα θετικό για τη χώρα μας με σημαντική διαφορά.

Η εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη του διμερούς εμπορίου το 2019 εν συγκρίσει με το προηγούμενο έτος είναι η εξής:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΤΥΝΗΣΙΑΣ 2018-2019 (ΕΥΡΩ)			
	2018	2019	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	293.326.754	200.309.386	-32
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	48.396.053	26.411.906	-45
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	341.722.807	226.721.292	-34
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	244.930.701	173.897.480	-29

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2015 - 2019

	2015	2016	2017	2018	2019	% 2018 -2019
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	157.153.663	102.253.490	144.283.503	293.326.754	200.309.386	-32
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	20.616.890	19.536.928	24.713.903	48.396.053	26.411.906	-45
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	177.770.553	121.790.418	168.997.406	341.722.807	226.721.292	-34
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	136.536.773	82.716.562	119.569.600	244.930.701	173.897.480	-29

Τα βασικά προϊόντα που εξήχθησαν από τη χώρα μας στη Τυνησία το 2019 είναι τα εξής:

ΚΩΔ. CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2019 (ευρώ)	2018 (ευρώ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018-2019	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ 2019
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια).	132.102.173	201.405.508	-34,41%	65,95%
2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	23.624.765	14.729.569	60,39%	11,79%
1001'	Σιτάρι και σμιγάδι	14.606.411	28.121.063	-48,06%	7,29%
2818'	Κορούνδιο τεχνητό. Οξείδιο του αργιλίου. Υδροξείδιο του αργιλίου	5.381.187	7.213.856	-25,40%	2,69%
5201'	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	2.326.051	5.051.114	-53,95%	1,16%
2401'	Καπνά ακατέργαστα	2.180.752	634.607	243,64%	1,09%
6006'	Απορρίμματα καπνού	1.877.935	4.286.331	-56,19%	0,94%
2503'	Άλλα πλεκτά υφάσματα	1.527.380	2.904.007	-47,40%	0,76%
3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλάστησης	1.474.910	750.296	96,58%	0,74%
0301'	Ψάρια ζωντανά	1.227.028	2.302.689	-46,71%	0,61%
3004'	Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006)	991.818	1.239.229	-19,96%	0,50%
8544'	Σύρματα και καλώδια	988.044	145.877	577,31%	0,49%
2515'	Μάρμαρα, τραβερτίνες, βελγικοί ασβεστόλιθοι και άλλοι ασβεστόλιθοι	966.812	314.407	207,50%	0,48%
8301'	Λουκέτα, κλειδαριές και σύρτες ασφαλείας	598.229	227.466	163,00%	0,30%
3923'	Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, καπούλια	578.071	513.271	12,62%	0,29%
8419'	Συσκευές και διατάξεις, έστω και ηλεκτρικά θερμαινόμενες,	563.246	504.326	11,68%	0,28%
7610'	Κατασκευές και μέρη κατασκευών από αργίλιο	555.962	216.363	156,96%	0,28%
7411'	Σωλήνες από χαλκό	456.027	559.629	-18,51%	0,23%

4410'	Πλάκες-διαφράγματα από ξύλο ή άλλες ξυλώδεις ύλες,	419.462	698.986	-39,99%	0,21%
3204'	Χρωστικές ύλες συνθετικές οργανικές, έστω και καθορισμένης χημικής σύστασης.	399.031	450.131	-11,35%	0,20%
ΛΟΙΠΑ		7.464.092			
ΣΥΝΟΛΟ		200.309.386	293.326.754	-32%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επί των στοιχείων θα μπορούσαμε κατ' αρχήν να προβούμε στις εξής παρατηρήσεις:

- Η παρατηρούμενη πτωτική τάση εξηγείται κατ' αρχάς από την υποχώρηση της εμπορικής αξίας των εξαγωγών πετρελαιοειδών (κωδ. Σ.Ο. 2710) που κατέχουν μεγάλο ποσοστό των εξαγωγών μας στην Τυνησία και οφείλεται στις διεθνείς εξελίξεις της παγκόσμιας αγοράς και τη μεταβλητότητα αυτής.
- Μεγάλη πτώση (-48,06%) γνώρισε το βασικό μας εξαγωγίμο προϊόν επί σειρά ετών, σιτάρι και σιμιγάδι, η οποία οφείλεται στην πολύ καλή εγχώρια παραγωγή σιτηρών. Τούτη έφθασε σε επίπεδα ρεκόρ για την Τυνησία, λόγω ευνοϊκών κλιματικών συνθηκών κατά το περασμένο έτος, στο βαθμό που υπήρξε μέχρι και πρόβλημα αποθήκευσης.
- Άλλο σημαντικό εξαγωγίμο προϊόν μας το βαμβάκι επίσης γνώρισε αξιοσημείωτη πτώση στις εξαγωγές προς Τυνησία
- Ιδιαίτερα σημαντικές ανοδικές τάσεις κατέγραψαν τα ακατέργαστα καπνά τα οποία σημειωτέον, προμηθεύεται ο εδώ εθνικός οργανισμός καπνών κατόπιν διεθνών διαγωνισμών, κάτι που σημαίνει ότι η εν λόγω αγορά παρουσιάζει κατ' έτος διακυμάνσεις
- Η εξαγωγή μαρμάρου, επίσης βασικού εξαγωγίμου προϊόντος, σημείωσε αξιοσημείωτη αύξηση κατά 207%.
- Σχετικά νέα κατηγορία είναι τα σύρματα και τα καλώδια οι εξαγωγές των οποίων δεκαπλασιάστηκαν σχεδόν κατά το παρελθόν έτος.
- Οι εξαγωγές εντομοκτόνων και φυτοφαρμάκων διπλασιάστηκαν, σύμφωνα και με το ενδιαφέρον που είχε εκφράσει στο Γραφείο μας μεγάλος οίκος γεωργικών προμηθειών τον οποίο εφοδιάσαμε με σχετικούς καταλόγους
- Το αλουμίνιο ως πρώτη ύλη σημείωσε πτώση αλλά οι κατασκευές από αλουμίνιο κινήθηκαν αντίθετα σημειώνοντας εντυπωσιακή αύξηση, κυρίως ως αποτέλεσμα επιτυχούς συμμετοχής ελληνικής εταιρείας σε κατασκευή μεγάλων τουριστικών μονάδων.
- Πτωτική τάση παρουσίασαν έπειτα από μια σημαντική αυξητική τάση τα προηγούμενα χρόνια τα φάρμακα. Ο βασικός λόγος είναι ότι οι ελληνικές εξαγωγές φαρμάκων λαμβάνουν χώρα μέσω διεθνών διαγωνισμών που προκηρύσσει ο τυνησιακός κρατικός οργανισμός Pharmacie Centrale de Tunisie (<http://www.phct.com.tn>) που εισάγει κατ' αποκλειστικότητα φάρμακα για τον τομέα της δημόσιας υγείας. Σταδιακά όμως η παρουσία του ελληνικού φαρμάκου εδραιώνεται καθώς οι ελληνικές εταιρείες προχωρούν σε συνεργασίες με εγχώριες για εδώ αντιπροσώπευσή τους.
- Οι εξαγωγές ψαριών που αφορούν σχεδόν αποκλειστικά γόνο για ιχθυοκαλλιέργειες γνώρισαν πτωτική τάση που ίσως συνεχισθεί δεδομένης της εδώ ανάπτυξης του κλάδου.

- Η παρατηρούμενη αδύναμη παρουσία τροφίμων εξηγείται από την εγχώρια παραγωγή ομοειδών προϊόντων τα οποία είναι και ανταγωνιστικά των ελληνικών στις διεθνείς αγορές (πχ ελαιόλαδο), και από τις δυσκολίες πρόσβασης στην tunησιακή αγορά καθώς τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. Υπάρχουν σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις μεταξύ Tunησίας και Ε.Ε., για την επέκταση των μέτρων μείωσης των δασμών και στα προϊόντα αυτά στο πλαίσιο σύναψης σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (Accord de libre échange complet et approfondi – ALECA). Άλλοι λόγοι είναι η δυσκολία πρόσβασης σε δίκτυα διανομής και η ακριβότερη τιμή.

Σημειώνουμε πάντως ότι τα πετρελαιοειδή καταλαμβάνουν πολύ μεγάλο ποσοστό των εξαγωγών μας και για το 2019. Θα πρέπει επομένως να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη διαφοροποίηση των εξαγόμενων στην Tunησία προϊόντων μας. Επίσης, οι ελληνικές εξαγωγές έχουν να αντιμετωπίσουν δύο βασικές δυσκολίες: Την υποτίμηση του tunησιακού νομίσματος έναντι του ευρώ κατά την τελευταία τριετία που έχει καταστήσει ακριβότερα τα προϊόντα μας και την κατά καιρούς λήψη μέτρων από tunησιακής πλευράς για περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος.

Αντίστοιχα, τα βασικά tunησιακά προϊόντα που προϊόντα που εισήχθησαν στη χώρα μας για το 2019 είναι τα εξής: (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ)

ΚΩΔ. CN4	ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2019 (ευρώ)	2018 (ευρώ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018 - 2019	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
2523'	Τσιμέντα υδραυλικά,	3.588.108	4.039.215	-11,17%	13,59%
8903'	Θαλαμιοί (γιωτ) και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού. Κωπήλατοι λέμβοι και μονόξυλα (κανώ)	2.672.749	1.558.656	71,48%	10,12%
2501'	Αλάτι, στο οποίο περιλαμβάνεται το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι	2.470.494	2.752.083	-10,23%	9,35%
7602'	Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο	2.008.571	2.100.027	-4,35%	7,60%
2826'	Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου	1.903.156	871.759	118,31%	7,21%
2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	1.862.384	3.512.010	-46,97%	7,05%
4803'	Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτιά οικιακής χρήσης, υγιεινής ή καθαριότητας	1.687.720	3.769.700	-55,23%	6,39%
8712'	Δίτροχα ποδήλατα και άλλα ποδήλατα	1.568.006	701.405	123,55%	5,94%
0804'	Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες,	1.420.248	1.192.352	19,11%	5,38%
2306'	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, από την εξαγωγή φυτικών λιπών ή λαδιών	1.006.563	69.660	1344,97%	3,81%
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά	921.763	19.440	4641,58%	3,49%
3103'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά φωσφορικά	853.674		-	3,23%
9018'	Όργανα και συσκευές για ιατρική, χειρουργική, οδοντιατρική ή κτηνιατρική χρήση,	560.947	531877	5,47%	2,12%

4420'	Ξυλεία με ενσωματωμένες ψηφίδες και ξυλεία με κολλημένα διακοσμητικά στοιχεία.	540.316	388.411	39,11%	2,05%
4419'	Είδη από ξύλο για το τραπέζι ή την κουζίνα	499.419	391.608	27,53%	1,89%
0307'	Μαλάκια, κατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου	355.014	2.244.384	-84,18%	1,34%
8422'	Πλυντήρια πιάτων. Μηχανές και συσκευές για τον καθαρισμό	280.000		-	1,06%
0511'	Προϊόντα ζωϊκής προέλευσης,	275.394	804.956	-65,79%	1,04%
0302'	Ψάρια, βρώσιμα, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη	242.282	450.817	-46,26%	0,92%
3105'	Λιπάσματα ορυκτά ή χημικά που περιέχουν άζωτο, φωσφόρο και κάλιο.	178.502		-	0,68%
ΛΟΙΠΑ		1.516.596			
ΣΥΝΟΛΟ		26.411.906	48.396.053	-45%	

Σε ότι αφορά στις εισαγωγές τα προϊόντα με τη μεγαλύτερη αύξηση ήταν στα σκάφη αναψυχής και αθλητισμού, (71,5%), άλατα του φθορίου (118%), ποδήλατα, (123%) ξύλινα διακοσμητικά και ξύλινα είδη για την κουζίνα ενώ εκτοξεύτηκαν οι εξαγωγές του προϊόντος «Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, από την εξαγωγή φυτικών λιπών ή λαδιών». Πτωτικά κινήθηκαν τα πετρελαιοειδή, συγκεκριμένα ο κωδικός 2709 «Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)» μηδενίστηκε. Ακόμη τα τσιμέντα, το αλάτι, το χαρτί καθαριότητας, τα μαλάκια, τα ψάρια και τα προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Συμπερασματικά εξακολουθούμε να θεωρούμε ότι παρά το μικρό της μέγεθος, την υποτίμηση του τυνησιακού νομίσματος και τα μέτρα εξισορρόπησης του εμπορικού της ελλείμματος που λαμβάνονται κατά καιρούς και τα οποία έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις ελληνικές εξαγωγές, η Τυνησιακή αγορά παρουσιάζει μακροπρόθεσμα θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι επαφές και η διερεύνηση της τυνησιακής αγοράς μέσω διοργάνωσης επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχής σε εδώ διεθνείς εκθέσεις καθώς και η συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε διαγωνισμούς προμηθειών ή ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών σε διεθνείς διαγωνισμούς δημοσίων έργων, όπως πχ στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης αποβλήτων και λιμενικών έργων.

2. Προτάσεις για αύξηση εξαγωγών

Η χώρα είναι ίση σχεδόν σε πληθυσμό με την Ελλάδα και παράγει πολλά ομοειδή προϊόντα, κυρίως γεωργικά. Τα γεωργικά προϊόντα που εισάγονται στην Τυνησία εξαιρούνται από τη Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ε.-Τυνησίας και επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς. Ένα μεγάλο μέρος των εξαγωγών μας στηρίζεται σε πρώτες ύλες οι οποίες έχουν διακυμάνσεις σύμφωνα με τις ανάγκες της εγχώριας παραγωγής ή είναι εύκολο να βρεθούν σε άλλες χώρες με χαμηλότερες τιμές.

Για τη σταθεροποίηση των εξαγωγών μας η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, η διοργάνωση εμπορικών αποστολών, οι μεμονωμένες επισκέψεις επιχειρηματιών αποτελούν το πρώτο βήμα για την προσέγγισή της αγοράς.

Προϊόντα που θα μπορούσαν να έχουν καλές προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές είναι: Δημητριακά, ιδιαίτερα σε περιόδους ξηρασίας (σίτος, κριθάρι, αραβόσιτος), φυτικά έλαια, βαμβάκι, ιατρικά μηχανήματα, φάρμακα και προϊόντα φαρμακείου, δομικά υλικά (αλουμίνιο, χάλυβας, μάρμαρο, πλαστικό, είδη θερμομόνωσης, ξυλεία), καπνός - τσιγάρα, τηλεπικοινωνιακό υλικό, συσκευές κλιματισμού-θέρμανσης (θερμοσίφωνες), αρδευτικά συστήματα, γεωργικός εξοπλισμός, (π.χ. θεριστικές μηχανές, τρακτέρ) είδη υγιεινής, βαμβάκι - υφάσματα, προϊόντα βιοτεχνολογίας.

Επισημαίνονται οι ευκαιρίες **συμμετοχής ελληνικών εταιριών σε έργα υποδομής**, κυρίως σε αυτά που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε., την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Η Ελλάδα δεν είναι μέλος της Αφρικανικής Τράπεζας Επενδύσεων, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η συμμετοχή ελληνικών εταιριών στα χρηματοδοτούμενα από την Τράπεζα έργα. Αυτό θα μπορούσε να ξεπεραστεί με την **δημιουργία κοινών επιχειρήσεων (joint ventures)** ελληνικών κατασκευαστικών με μεγάλες τυνησιακές με σκοπό την κατάκτηση της αφρικανικής αγοράς.

Οι Τυνησιοί ενδιαφέρονται και για μεταφορά τεχνογνωσίας σε τομείς όπου Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα π.χ. στη γεωργία, στον τουρισμό, στη διαχείριση λιμένων.

3. Επενδύσεις

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του αρμόδιου Γραφείου Foreign Investment Promotion Agency «FIPA-Tunisia» <http://www.investintunisia.tn> οι ελληνικές επενδύσεις – εκτός του τομέα ενέργειας (για τον οποίο δεν μας διέθεσαν στοιχεία} ως τα τέλη του 2018 είχαν ως εξής: αριθμός επενδύσεων 10, επενδεδυμένο κεφάλαιο (ΑΞΕ) 21,411 εκ τυνησιακά δηνάρια (7,137 εκ. ευρώ περίπου), σε εταιρείες που το σύνολο των επενδεδυμένων κεφαλαίων φθάνει τα 60,713 εκ. τυνησιακά δηνάρια (20,2 εκ. ευρώ περίπου) και προσφέρουν απασχόληση σε 627 άτομα.

Ευκαιρίες παρουσιάζονται στους τομείς των κατασκευών, των δομικών υλικών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της παραγωγής ενέργειας, των ΑΠΕ, της αεροπλοΐας, των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και σε βιομηχανίες έντασης εργασίας με εξαγωγικό προσανατολισμό όπως η κλωστοϋφαντουργία και ορισμένες βιομηχανίες μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Επενδύσεις Τυνησιων στην Ελλάδα: Η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας θέτει περιορισμούς για τις επενδύσεις των τυνησιακών επιχειρήσεων στο εξωτερικό (οι περιορισμοί αφορούν το

μέγεθος των επιχειρήσεων και τη μεταφορά των κεφαλαίων). Αναφέρεται, ενδεικτικά, ότι η μεταφορά κεφαλαίων tunησιακών εταιριών για επενδύσεις στο εξωτερικό, με ορισμένες εξαιρέσεις, υπόκειται σε περιορισμούς που έχουν σχέση με τον κύκλο εργασιών κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση καθώς και το σκοπό μεταφοράς των κεφαλαίων: χρηματοδότηση υποκαταστημάτων, θυγατρικών εταιριών ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις του εξωτερικού.

4. Δράσεις Οικονομικής Διπλωματίας

Ελληνική Επιχειρηματική Αποστολή στην Τύνιδα (22-24 Απριλίου)
Έπειτα από πολλά έτη, ήτοι τουλάχιστον εικοσαετία, έλαβε χώρα στην Τύνιδα η πρώτη ελληνική επιχειρηματική αποστολή (22-24 Απριλίου) που διοργανώθηκε από τον ΣΕΒ, το ΕΒΕΑ και τον ΣΕΒΕ με επικεφαλής του Υφυπουργού Εξωτερικών Τέρενς Νικόλαο Κουίκ.

Στην αποστολή συμμετείχαν εκπρόσωποι των διοργανωτών φορέων και εκπρόσωποι 15 ελληνικών εταιριών από τους κλάδους των κατασκευών, της ενέργειας, της ανανεώσιμης ενέργειας, των δομικών υλικών, των φαρμακευτικών - καλλυντικών και υλικού για υδατοκαλλιέργειες.

Από tunησιακής πλευράς συνδιοργανωτής ήταν η tunησιακή εργοδοτική ένωση UTICA - Union Tunisienne de l'Industrie, du Commerce et de l'Artisanat η οποία διαδραματίζει βασικό ρόλο στην οικονομική αλλά και πολιτική ζωή της χώρας. Το Γραφείο ΟΕΥ και η Πρεσβεία ήταν ήδη από διετία σε επαφές με την UTICA με πολλαπλές επισκέψεις στους χώρους αυτής και είχαν εμπλοκή σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας.

Κατά την ημέρα άφιξης της αποστολής (22/4) έλαβε χώρα στην πρεσβευτική κατοικία δεξίωση με τη συμμετοχή του κ. Υφυπουργού, της αποστολής, της ελληνικής κοινότητας Tunησίας και των Ελλήνων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται εδώ, των Tunησιών συνδιοργανωτών και επιλεγμένων εκπροσώπων οικονομικών φορέων και της επιχειρηματικής τάξης της χώρας.

Η κύρια εκδήλωση υπό την επωνυμία “Forum economique Tuniso – Grec” πραγματοποιήθηκε στους χώρους της UTICA την 23/4 και περιελάμβανε επίσημο πρόγραμμα, υπογραφή μνημονίων συνεργασίας των φορέων και διμερείς επιχειρηματικές συναντήσεις.

Ο Υφυπουργός Εξωτερικών κ. Τ. Κουίκ εστίασε στην υποστήριξη της Ελλάδας στην Tunησία, τους σημαντικούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών, την ανάγκη ενδυνάμωσης του διμερούς εμπορίου και των οικονομικών σχέσεων καθώς και στους μελλοντικούς σημαντικούς τομείς συνεργασίας. Αντίστοιχες αναφορές είχε και η παρέμβαση του ομολόγου του tunησιου Υφυπουργού Εξωτερικών κ. Sabri Bachtobji.

Στη συνέχεια υπεγράφη Μνημόνιο Κατανόησης ΣΕΒ και UTICA το οποίο, μεταξύ άλλων, προβλέπει και τη σύσταση διμερούς επιχειρηματικού Συμβουλίου και αντίστοιχα Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΕΒΕΑ και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τύνιδας CCIT. Επίσης, έλαβαν χώρα παρουσιάσεις από τον ΣΕΒΕ, και τους Οργανισμούς

Προώθησης Επενδύσεων της Τυνησίας FIPA και εξωτερικού εμπορίου CEPEX. (Επισυνάπτεται το πρόγραμμα).

Ακολούθως, έλαβε χώρα η διενέργεια B2B συναντήσεων μεταξύ των ελληνικών και των 60 και πλέον τυνησιακών επιχειρήσεων. Σημειώνεται το μεγάλο ενδιαφέρον των τυνησιακών εταιρειών καθώς πραγματοποιήθηκαν περίπου 150 συναντήσεις στο χώρο αλλά υπήρξαν πολλές περιπτώσεις συναντήσεων στο ξενοδοχείο της αποστολής το απόγευμα και την επομένη.

Συμπερασματικά η αποστολή κρίνεται ιδιαίτερα επιτυχής τόσο από πλευράς διοργανωτών όσο και συμμετεχόντων. Σημειώνουμε ότι η εν λόγω αποστολή αποτέλεσε επιδίωξη και αίτημα του Γραφείου μας κατά την τελευταία διετία. Προτεινόταν στον ετήσιο προγραμματισμό του Γραφείου μας, στις ετήσιες εκθέσεις και στις επαφές με φορείς εξωστρέφειας καθώς κρινόταν από πλευράς μας ως απαραίτητη για την αναζωογόνηση των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων δεδομένης και της μη πραγματοποίησης αντίστοιχης αποστολής για πολλά έτη.

Σχετικό υλικό από τον τυνησιακό Τύπο και την UTICA μπορεί να αναζητηθεί στους συνδέσμους <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Economy/11376794-tunisian-greek> και http://www.utica.org.tn/Fr/actualites_7_9_D1920#.XMBMUaQo-Uk.

Απαντήσεις αιτημάτων συνεργασίας ελληνικών και τυνησιακών εταιρειών

Το 2019 το Γραφείο Ο.Ε.Υ. Τύνιδας επεξεργάστηκε 85 αιτήματα ελληνικών επιχειρήσεων που αφορούσαν σε πληροφόρηση για την τυνησιακή αγορά, εύρεση συνεργατών επίλυση διαφορών, συνδρομή σε πρακτικές ανάγκες κατά την εδώ επίσκεψη επιχειρηματιών κ.α.. Σημειώνουμε ότι κατά το παρελθόν έτος, τα αιτήματα προς το Γραφείο μας ήταν αυξημένα κατά 13,5% σε σχέση με το 2018. Στην Τυνησία δεν υπάρχουν ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων με υψηλό βαθμό αξιοπιστίας. Οι απαντήσεις στα αιτήματα των επιχειρηματιών προκύπτουν μετά από έρευνες αγοράς, έρευνα σε εξειδικευμένα περιοδικά, οδηγούς εκθέσεων, τηλεφωνική επικοινωνία κ.τ.λ.

Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν για προσέλκυση Επενδύσεων και επιχειρηματική συνεργασία

Συμμετοχή προϊσταμένου Γραφείου ΟΕΥ και ενημέρωση ελληνικών εταιρειών του κλάδου στη 3η Ημερίδας «Επιχειρείν στον Αραβικό Κόσμο» που διοργάνωσε το Αραβοελληνικό Επιμελητήριο στις 21/3/2019. Υπήρξε και προσωποποιημένη πληροφόρηση κατά τις B2B συναντήσεις με ενδιαφερόμενες εταιρείες.

Ενημέρωση τυνησιακών φορέων και μεγάλων επιχειρήσεων για τις Εκθέσεις της Helexpo όπου υπήρξε τυνησιακή συμμετοχή μέσω του Προγράμματος Host Buyers. Υπήρξε συμμετοχή στις εκθέσεις ZOOTECHNIA 2019 (5 εταιρείες), INFACOMA-AQUATHERM 2019 (1 εταιρεία) και HOTELIA 2019 (1 εταιρεία).

Προβολή σε εδώ φορείς, ναυτιλιακές εταιρείες και πράκτορες, κρατική ναυτιλιακή εταιρεία και Τύπο της Έκθεσης «Ποσειδώνεια 2020» με στόχο τη συμμετοχή τυνησιακών εταιρειών και φορέων και προσέλκυση επισκεπτών.

Ενημέρωση tunησιακών φορέων για 8ο Αραβοελληνικό Forum που διοργάνωσε το Αραβοελληνικό Επιμελητήριο.

Ενημέρωση ελληνικών φορέων για προγράμματα διδυμοποίησης στην Τυνησία. Συμμετοχή Γραφείου σε προετοιμασία, οργάνωση και συναντήσεις επίσκεψης ΥΦΥΠΕΞ κ. Κατρούγκαλου στην Τυνησία (11-12.2.2018) καθώς και παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων που ετέθησαν.

Λοιπές δράσεις για την Προώθηση Εξαγωγών

Επίσκεψη και δημιουργία επαφών σε κλαδικές εκθέσεις Climexpo, Έκθεση Ψύξης και Θέρμανσης, Hydromed, Διεθνής Έκθεση Νερού, SIED, Έκθεση Ανανεώσιμων Μορφών Ενέργειας, Έκθεση για τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών - Salon International des Technologies de l'information et de la Communication SITIC AFRICA, 14η Γεωργική Έκθεση SIAMAP – Salon International de l'Agriculture, du Machinisme Agricole et de la Pêche, Τουριστική Έκθεση Marche International Du Tourisme. κ.α.

Συναντήσεις με εκπροσώπους της εδώ μεγαλύτερης εργοδοτικής Ένωσης Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA) και Διοίκηση Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Τύνιδας

Ενημέρωση και παροχή ενημερωτικού υλικού και καταλόγων σε Τυνησίους εισαγωγείς διαφόρων κλάδων που ενδιαφέρθηκαν για εισαγωγή ελληνικών προϊόντων.

Δράσεις για την Άρση των Εμποδίων Πρόσβασης στην Αγορά

Συνεργασία και κοινές δράσεις με συναδέλφους εμπορικούς Συμβούλους ΚΜ της ΕΕ και εδώ Αντιπροσωπείας για την άρση μη δασμολογικών εμποδίων που η tunησιακή πλευρά λαμβάνει ως μέτρα περιορισμού εισαγωγών και μείωσης εμπορικού ελλείμματος.

Υποβολή εγγραφής ελληνικών εταιρειών στο μητρώο προμηθευτών του tunησιακού δημοσίου μέσω του συστήματος TUNEPS.

Ενέργειες για την υποστήριξη των Κλάδων Ενδιαφέροντος

Δομικά Υλικά

Προετοιμασία και Αποστολή αντιπροσώπων tunησιακής εταιρείας CAMI (www.ekm-clim.com) σε Διεθνή Έκθεση INFACOMA-AQUATHERM 2019 (8 -11.2.2019).

Διαρκείς επαφές και ενημέρωση των εταιρειών εισαγωγής δομικών υλικών Perla SA, Semstone και General Etancheite που εισάγουν και από Ελλάδα.

Στήριξη τις ελληνικής εταιρείας κατασκευών αλουμινίου Alkiplus σε προσκόμματα που έβαζαν τα tunησιακά τελωνεία και εξασφάλιση άδειας μεταφορών.

Συναντήσεις, δικτύωση και επαφές σε ελληνικές εταιρείες που επισκέφθηκαν την Τύνιδα (πχ Knauff)

Εφοδιασμός 20 περίπου ενδιαφερομένων ελληνικών επιχειρήσεων δομικών υλικών που απηύθυναν αίτημα στο Γραφείο μας και ενδιαφέρον για την τунησιακή αγορά με υλικό για Τунησία και καταλόγους (λ.χ. Χρωτέξ, Bitumix, Durostick, Nordia Marbles)

Παροχή καταλόγων με ελληνικές εταιρείες δομικών υλικών σε Τунήσιους ενδιαφερόμενους

Συμμετοχή κατόπιν προτάσεώς μας εταιρειών δομικών υλικών στην πρώτη ελληνική επιχειρηματική αποστολή (22-24 Απριλίου) που διοργανώθηκε από τον ΣΕΒ, το ΕΒΕΑ και τον ΣΕΒΕ

Ενημέρωση ελληνικών εταιρειών του κλάδου στη διάρκεια της 3ης Ημερίδας «Επιχειρείν στον Αραβικό Κόσμο» που διοργάνωσε το Αραβοελληνικό Επιμελητήριο στις 21/3/2019. Υπήρξε και προσωποποιημένη πληροφόρηση κατά τις B2B συναντήσεις με ενδιαφερόμενες εταιρείες.

Κατασκευαστικός Τομέας

Ενημέρωση Επιμελητηρίων και Συνδέσμων για δημόσια έργα και διαγωνισμούς (π.χ Κατασκευή Σταθμού Αφαλάτωσης, Μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, Διαχείρισης Σκουπιδιών κ.α.) Ως αποτέλεσμα δύο ελληνικές εταιρείες έχουν συμμετοχή σε διαγωνισμούς κατασκευών δημοσίων έργων στην Τунησία και έχουν περάσει στο τελικό στάδιο (ΑΡΧΙΡΟΔΟΝ και ΗΕLECTOR). Λόγω πολιτικών εξελίξεων, έχει καθυστερήσει η τελική επιλογή.

Ανάλυση κατασκευής μικρού έργου παραγωγής ηλιακής ενέργειας στο νότο της Τунησίας από την ΜΕΤΚΑ ΕΓΝ. Το έργο ολοκληρώθηκε εντός του 2019.

Ενημέρωση ελληνικών εταιρειών του κλάδου στη διάρκεια της 3η Ημερίδας «Επιχειρείν στον Αραβικό Κόσμο» που διοργάνωσε το Αραβοελληνικό Επιμελητήριο στις 21/3/2019.

Συμμετοχή κατόπιν προτάσεώς μας κατασκευαστικών και ενεργειακών εταιρειών στην πρώτη ελληνική επιχειρηματική αποστολή (22-24 Απριλίου) που διοργανώθηκε από τον ΣΕΒ, το ΕΒΕΑ και τον ΣΕΒΕ

Εφοδιασμός Ενδιαφερομένων Ελληνικών Επιχειρήσεων με Υλικό για Τунησία και καταλόγους.

Τομέας Εστίασης

Σημειώνουμε ότι στην Τύνιδα λειτουργεί υπό μορφή δικαιόχρησης (franchise) εστιατόριο της ελληνικής αλυσίδας Crepa Crepa

Ετήσιες Εκθέσεις

Το Γραφείο μας συνέταξε, απέστειλε σε φορείς στην Ελλάδα και ανήρτησε στον ιστότοπο AGORA την ετήσια Έκθεση για την Τυνησιακή Οικονομία και για την εξέλιξη των διμερών εμπορικών και οικονομικών σχέσεων για το 2018.

Επίσης, προέβη σε ριζική αναθεώρηση και επικαιροποίηση του Οδηγού Επιχειρείν Τυνησίας σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές της αρμόδιας Β1 Δ/σης για κατάρτιση ενιαίας μορφής Οδηγών Επιχειρείν από τα Γραφεία ΟΕΥ.

Συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε εμπορικές εκθέσεις στην Τυνησία

Σε συνέχεια ενημέρωσης του Γραφείου μας προς τους αρμόδιους φορείς και ενώσεις για τις σημαντικές εκθέσεις που λαμβάνουν χώρα στην Τυνησία, υπήρξε ελληνική συμμετοχή τριών εταιρειών από τον κλάδο των ιχθυοκαλλιεργειών στη μεγάλη γεωργική έκθεση Siamap 2019.

Ενημέρωση για διαγωνισμούς στην Τυνησία

Το Γραφείο μας πληροφόρησε τους αρμόδιους συλλογικούς φορείς και τα Επιμελητήρια της χώρας μας για τους σημαντικούς δημόσιους διαγωνισμούς που έλαβαν χώρα στην Τυνησία κατά το 2019 με έμφαση στα δημόσια έργα, και την ενέργεια. Όλες οι σχετικές ενημερώσεις αναρτήθηκαν στην ηλεκτρονική πύλη “Agora”.

Αεροπορική Σύνδεση Αθήνας - Τύνιδας

Σε συνέχεια αιτήματος από πλευράς Πρεσβείας αλλά και γενικότερα αναζωπύρωσης τουριστικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα για την Τυνησία, η αεροπορική εταιρεία Aegean προέβη σε αεροπορική σύνδεση Αθήνας – Τύνιδας για τους θερινούς μήνες του 2019. (Ιούνιος – Οκτώβριος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. Έμφαση Τυνησίας στην Αφρικανική Αγορά

Η Τυνησία ξεκίνησε επίσημα την υλοποίηση της συνθήκης προσχώρησης στην Κοινή Αγορά Ανατολικής και Νότιας Αφρικής COMESA τον Ιανουάριο του 2020. Η χώρα είχε καταστεί στις 18.7.2018 το 20ο μέλος της COMESA, στη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής των κρατών μελών αυτής, που πραγματοποιήθηκε στη Λουσάκα, πρωτεύουσα της Ζάμπια. Η συνθήκη προσχώρησης της χώρας υπεγράφη από τον τυνήσιο ΥΠΕΞ παρουσία και του υπουργού εμπορίου. Η τυνησιακή πλευρά τόνισε ότι η χώρα θα διατηρήσει το δικαίωμα εφαρμογής της αρχής της αμοιβαιότητας έναντι των χωρών μελών της COMESA, οι οποίες δεν έχουν εξαλείψει τους τελωνειακούς τους δασμούς κατά 100%. Σύμφωνα με δήλωση του Υπουργείου Εμπορίου στις 5.12, δόθηκαν εντολές στις αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή διαδικασιών που σχετίζονται με την εν λόγω ένωση, συμπεριλαμβανομένης της γενίκευσης της χρήσης του πιστοποιητικού προέλευσης COMESA.

Η Τυνησία είχε καταβάλει τη συνεισφορά της στον προϋπολογισμό COMESA στις 20.6.2019, ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου προσχώρησης στη Γενική Γραμματεία του COMESA. Από τότε έχει συμμετάσχει σε όλες τις συναντήσεις και εκδηλώσεις στις οποίες έχει κληθεί και φιλοξένησε μεγάλη αντιπροσωπεία εμπειρογνομόνων και εκπροσώπους των οργάνων COMESA, υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα. Επιπλέον, διοργάνωσε σειρά συναντήσεων για την ενημέρωση σχετικά με τις δομές, τα προγράμματα και τα έργα της COMESA σε εθνικό επίπεδο.

Η ένταξη της Τυνησίας στην Κοινή Αγορά για την Ανατολική και τη Νότιο Αφρική θα της επιτρέψει να επωφεληθεί, μεταξύ άλλων, από τη μείωση άμεσα έως και κατά 17% των δασμών που εφαρμόζονται στις εξαγωγές της.

Το τυνησιακό Κοινοβούλιο σε συνεδρίασή του στις 5/3/2020 απέρριψε την έγκριση ενός οργανικού νομοσχεδίου σχετικά με την ιδρυτική σύμβαση της Αφρικανικής Ηπειρωτικής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (African Continental Free trade Area - AfCFTA) καθώς δεν κατέστη δυνατή η απαιτούμενη θετική πλειοψηφία των 109 ψήφων.

Η μη έγκριση της ανωτέρω συνθήκης αποτέλεσε έκπληξη, καθόσον η οικονομική διπλωματία της χώρας κατά τα τελευταία έτη έχει θέσει ως στόχο την αξιοποίηση των ευκαιριών και των προοπτικών της αφρικανικής αγοράς. Επίσης, όλες οι κοινοβουλευτικές ομάδες αναγνωρίζουν την προώθηση των σχέσεων με την Αφρική ως μία από τις προτεραιότητες της τυνησιακής διπλωματίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Τυνησία συμμετέχει επίσημα από τον Ιανουάριο του 2020 στην Κοινή Αγορά Ανατολικής και Νότιας Αφρικής - COMESA.

Η έγκριση αυτής της σύμβασης δεν μπορεί να επανεξεταστεί από το τυνησιακό Κοινοβούλιο για τουλάχιστον έξι μήνες. Οι επιχειρηματικές ενώσεις και ο τυνησιακός Τύπος είναι ιδιαίτερα επικριτικοί για το αρνητικό αυτό αποτέλεσμα αναφέροντας ότι το Κοινοβούλιο στάθηκε κατώτερο των περιστάσεων και έδωσε μια κακή εικόνα, εκείνη ενός σώματος που κυριαρχείται από ερασιτεχνισμό και ανευθυνότητα. Μάλιστα υπάρχει και ο χαρακτηρισμός ως «έγκλημα κατά της πατρίδας». Για ένα τέτοιο θέμα αναμενόταν ότι θα υπήρχε ευρεία συναίνεση

που θα επέτρεπε την έγκριση της ιδρυτικής Συνθήκης της AfCFTA με μεγάλη πλειοψηφία, όμως ούτε ο συνασπισμός των κομμάτων και των ομάδων της πλειοψηφίας, ούτε τα κόμματα της αντιπολίτευσης ανταποκρίθηκαν στην ιστορική ευθύνη. Η αποτυχία έγκρισης είναι δηλωτική των δυσκολιών της πολιτικής ζωής της χώρας, του κατακερματισμού του Κοινοβουλίου και της εύθραυστης ισορροπίας στην οποία βασίζεται η νεοσχηματισθείσα Κυβέρνηση του Π/Θ κ. Elyes Fakhfakh.

Μεγάλες ευθύνες αποδίδονται στο μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης Qalb Tounes το οποίο πρωταγωνίστησε στην αρνητική ψήφο, χωρίς κανένα ορατό κίνητρο παρά μόνο την επίδειξη δύναμης στη νεοσύστατη κυβέρνηση.

Σημειώνουμε ότι η Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών εγκρίθηκε το 2012 από την 18η Τακτική Σύνοδο της Συνέλευσης Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Αφρικανικής Ένωσης, τέθηκε σε ισχύ από τις 30 Μαΐου 2019, ενώ η κυβέρνηση της Τυνησίας υπέγραψε τη σύμβαση για την προσχώρηση στην περιοχή στις 21 Μαρτίου 2018 στην πόλη Κιγκάλι της Ρουάντα.

Η AfCFTA θα συγκεντρώσει πενήντα πέντε κράτη μέλη της Αφρικανικής Ένωσης (επί του παρόντος 54 καθώς δε συμμετέχει η Ερυθραία) με συνολικό πληθυσμό άνω του 1,2 δις και συνδυασμένο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν άνω των 2,5 τρις δολαρίων ΗΠΑ και αναμένεται να αυξήσει το επίπεδο του εμπορίου μεταξύ των αφρικανικών χωρών από 16% σε 33%. Όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων χωρών, η AfCFTA θα είναι η μεγαλύτερη ζώνη ελευθέρων συναλλαγών στον κόσμο από τη σύσταση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Υπενθυμίζεται ότι η σύμβαση αυτή αποσκοπεί στην καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου που θα επιτρέψει την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των χωρών μελών της Αφρικανικής Ένωσης. Οι στόχοι της περιλαμβάνουν κυρίως την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της παραγωγής μεγάλης κλίμακας, την πρόσβαση στην ενοποιημένη αφρικανική αγορά και την καλύτερη ανακατανομή των πόρων. Επίσης, η AfCFTA στοχεύει στη σωστή χρήση των βασικών αγαθών της αφρικανικής ηπείρου και την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, και των γενικότερων στόχων της «Agenda 2063» της Αφρικανικής Ένωσης. Επιπλέον, στοχεύει, στη διαφοροποίηση και την αύξηση του όγκου εμπορίου μεταξύ των αφρικανικών κρατών κατά 50% έως το 2022, βελτιώνοντας τα επίπεδα συντονισμού όσον αφορά την ελευθέρωση του εμπορίου, τη δημιουργία μηχανισμών εφαρμογής, διαχείρισης και του αναγκαίου συντονισμού.

Τα άμεσα οφέλη για την Τυνησία είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στις αφρικανικές αγορές, δεδομένου του υψηλού επιπέδου των τελωνειακών δασμών που επιβάλλονται στα εισαγόμενα εμπορεύματα, στις περισσότερες αφρικανικές χώρες. Επίσης, η κατάργηση των μη τελωνειακών εμποδίων που δυσχεραίνουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων και ως εκ τούτου η αύξηση των τυνησιακών εξαγωγών και η πρόσβαση σε, ως τούδε, πολύ δύσκολες αγορές.

Για όλους τους ανωτέρω λόγους, η αποτυχία έγκρισης της Σύμβασης από το τυνησιακό κοινοβούλιο επέφερε μια ιδιαίτερα δυσάρεστη έκπληξη στον εδώ επιχειρηματικό κόσμο και ευελπιστείται η μετά εξαμήνου διορθωτική ψήφος επ' αυτού.

Από πλευράς μας σημειώνουμε ότι η στροφή αυτή της Τυνησίας στην Αφρική έχει ενδιαφέρον για τις ελληνικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις κατασκευαστικές, οι οποίες θα μπορούσαν, ενδεχομένως, μέσω της συνεργασίας ή δημιουργίας μεικτών επιχειρήσεων με αντίστοιχες τυνησιακές - οι οποίες έχουν καλύτερη πρόσβαση σε πληροφόρηση και χρηματοδότηση από αφρικανικά αναπτυξιακά, χρηματοδοτικά ιδρύματα – να συμμετέχουν σε έργα, κρατικούς διαγωνισμούς κ.α.

2. Αντίκτυπος της Πανδημίας COVID – 19 στην Τυνησιακή Αγορά

Η εξάπλωση του COVID-19 έπληξε την οικονομία της Τυνησίας σε πολύ μεγάλο βαθμό. Όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω, το ΔΝΤ προβλέπει ότι ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης θα μειωθεί σε πρωτοφανές επίπεδο (-4,5%), γεγονός που αντιστοιχεί στην βαθύτερη ύφεση από την ανεξαρτησία της χώρας το 1956. Νεώτερες πάντως εκτιμήσεις κάνουν λόγο για αναμενόμενη ύφεση από -6,5 έως 10%. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση της ανεργίας, καθώς και σε επείγουσες ανάγκες χρηματοδότησης του προϋπολογισμού και του ισοζυγίου πληρωμών.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας είναι ιδιαίτερα μεγάλος στον τομέα του τουρισμού, ο οποίος συμβάλλει στο 14% του ΑΕΠ και απασχολεί το 11% του εργατικού δυναμικού, στις συναφείς δραστηριότητες, στον τομέα των μεταφορών, καθώς και στον βιομηχανικό τομέα που επηρεάζεται από την πτώση της εξωτερικής ζήτησης και τη διακοπή των εξωτερικών αλυσίδων εφοδιασμού.

Ο αντίκτυπος στο εξωτερικό εμπόριο εκτιμάται σημαντικός μετά την πτώση των εισαγωγών και των εξαγωγών που προορίζονταν κυρίως για την ευρωπαϊκή αγορά. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις, που πραγματοποιήθηκαν σε ποσοστό έως και 75% από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του υπεράκτιου καθεστώτος, θα μπορούσαν επίσης να παρουσιάσουν σημαντική μείωση.

Για την άμβλυνση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων του COVID-19, η κυβέρνηση και η κεντρική τράπεζα ανακοίνωσαν μια σειρά μέτρων. Τα αρχικά μέτρα ανέρχονται σε ύψος 2,5 δις τυνησιακών δηναρίων (830 εκ. ευρώ περίπου) ποσό που αντιστοιχεί στο 6% των δαπανών του προϋπολογισμού, ενώ ενισχύθηκαν οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία. Επίσης, η κεντρική τράπεζα ανακοίνωσε μέτρα στον τομέα της νομισματικής πολιτικής για τη μείωση των οικονομικών επιβαρύνσεων των ατόμων και των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, για τη στήριξη των επιχειρήσεων για τη διατήρηση του οικονομικού ιστού και την προστασία των θέσεων εργασίας.

Σημαντική αρωγός της Τυνησίας στην παρούσα δυσμενή συγκυρία είναι η Ε.Ε. Τέλη Μαρτίου ενέκρινε την άμεση εκταμίευση 250 εκατομμυρίων ευρώ ως οικονομική βοήθεια υπό μορφή δωρεών. Στις αρχές Μαΐου, αποφασίστηκε η χρηματοδοτική ενίσχυση της Τυνησίας με 600 εκατ. € υπό μορφή δανείων με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους. Τούτο έλαβε χώρα στο πλαίσιο χορήγησης μακροοικονομικής συνδρομής ύψους 3 δις € προς τους εταίρους της διαδικασίας διεύρυνσης και τις γειτονικές χώρες, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID. Τα κονδύλια θα είναι διαθέσιμα για δώδεκα μήνες και θα εκταμιευθούν σε δύο δόσεις. Τα δάνεια θα έχουν μέγιστη μέση διάρκεια 15 ετών.

Μαζί με τη στήριξη από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα κονδύλια θα συμβάλουν στην ενίσχυση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Η Εκτελεστική Επιτροπή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) ενέκρινε στις 10.4 την εκταμίευση ποσού ύψους 545,2 εκ. ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων (745 εκ. δολάρια ΗΠΑ ή 100% της ποσόστωσης) για την Τυνησία, στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ταχείας Χρηματοδότησης (RFI).

Επίσης, η Παγκόσμια Τράπεζα στο πλαίσιο επείγοντος προγράμματος ανταπόκρισης στην πανδημία και καλύπτει 100 χώρες, ανακοίνωσε τη χορήγηση στην Τυνησία, 100 εκ. δολαρίων ΗΠΑ για τη χρηματοδότηση πρόσθετων κοινωνικών παροχών και επιδοτήσεων για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αφρικανικής Τράπεζας Επενδύσεων (ADB) ενέκρινε δάνειο ύψους 180 εκ. ευρώ στην Τυνησία για την στήριξη του τομέα υγείας και τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της κρίσης Covid-19 κυρίως στους πιο ευάλωτους πληθυσμούς.

Επίσης σε στήριξη της Τυνησίας προέβησαν και διάφορες ευρωπαϊκές χώρες μέσω των Οργανισμών Διεθνούς Συνεργασίας: Η Ιταλία μέσω του Ιταλικού Γραφείου Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας AICS ανακοίνωσε τη χορήγηση 50 εκ. ευρώ (περίπου 157 εκ. δηνάρια) ως πίστωση ενίσχυσης στην Κεντρική Τράπεζα της Τυνησίας (BCT). Επίσης, η Γαλλία μέσω του Agence Française de Développement (AFD), ανακοίνωσε τη χορήγηση 80 εκατομμυρίων ευρώ για τη στήριξη των δημοσιονομικών προσπαθειών της Τυνησίας, των προγραμμάτων μεταρρύθμισης των δημοσίων επιχειρήσεων κ.α. Τέλος η Γερμανία επιτάχυνε τη ροή κεφαλαίων που προβλέπονται από τη διμερή αναπτυξιακή συνεργασία με την Τυνησία. Η γερμανική αναπτυξιακή τράπεζα KfW ανακοίνωσε τη χορήγηση γραμμής πίστωσης ύψους 140 εκ. ευρώ για το πρόγραμμα στήριξης MME (29.5) και δάνειο ύψους 100 εκ. ευρώ για το πρόγραμμα ενίσχυσης μεταρρυθμίσεων του τραπεζικού και χρηματοδοτικού τομέα (3.6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα με βάση τη μικρή ανάπτυξη και τις αδυναμίες της τунησιακής οικονομίας κατά τα τελευταία χρόνια παραμένουν τα αυτά με τα προηγούμενα έτη. Παρά το μικρό της μέγεθος και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία, θεωρούμε ότι η Τунησιακή αγορά αξίζει να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων τα επόμενα χρόνια. Και τούτο διότι παρουσιάζει θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων.

Η τυχόν βελτίωση των οικονομικών δεικτών και η επιτάχυνση της ανάπτυξης μελλοντικά θα συμβάλλουν σε αυτή την προοπτική. Πρέπει πάντως επί του παρόντος να αναφερθεί ότι διαγράφονται δύο βασικές δυσκολίες: α) η χαμηλή ισοτιμία του τунησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ που καθιστά τα εισαγόμενα προϊόντα ιδιαιτέρως ακριβά και οι Τунήσιοι εισαγωγείς ασκούν πιέσεις για χαμηλότερες τιμές από τους ξένους προμηθευτές. β) η κυβερνητική προσπάθεια μείωσης του εμπορικού ελλείμματος και η συνολική πολιτική αποθάρρυνσης των «μη ζωτικής σημασίας» εισαγωγών. Μένει να διαπιστωθεί κατά πόσο τα δύο αυτά εμπόδια θα έχουν κάποιο μακροχρόνιο αντίκτυπο ή οι εξελίξεις στην τунησιακή και παγκόσμια οικονομία θα τα ανατρέψουν.

Προς την περαιτέρω αύξηση της ελληνικής παρουσίας στην Τунησιακή αγορά θα μπορούσαν να αναφερθούν η συμπερίληψη της Τунησίας στα προγράμματα εμπορικών αποστολών των ελληνικών φορέων εξωστρέφειας, η συμμετοχή των ελληνικών εταιρειών σε εκθέσεις στην Τунησία και σε διεθνείς διαγωνισμούς κρατικών τунησιακών οργανισμών και η διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας με εγχώριες εταιρείες με σκοπό την υλοποίηση κοινών δράσεων σε γειτονικές και λοιπές αφρικανικές χώρες. Το τελευταίο ισχύει για τις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες.

Γενικότερα λόγω των ιδιομορφιών της αγοράς και της ιδιαίτερης επιχειρηματικής κουλτούρας θα πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά ότι απαιτείται υπομονή και επιμονή, μακροχρόνια προοπτική και προσοχή και κάθε δυνατή διασφάλιση των συναλλαγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

1. Ελληνικές Αρχές

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΥΝΙΔΑΣ

6, Rue Saint Fulgence - Notre Dame 1082 Tunis, Tunisie

Τηλέφωνα: (00216 71)288411, 288890, 288608, Email: gremb.tun@mfa.gr

<https://www.mfa.gr/missionsabroad/en/tunisia-en>

Γραφείο Οικονομικών Εμπορικών Υποθέσεων

Τηλέφωνα (00216 71)0021671846632, 0021671288411, **E-mail:** grtradetun@mfa.gr

2. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

CCIT : Chambre de Commerce et d'Industrie de Tunis

31, Av de Paris - 1000 – Tunisie, Tel: (+216) 71 247 322

Fax: (+216) 71 339 422 / 354 744/ 247 288 (Promotion)

E-mail: ccitunis@planet.tn, promotion.internationale@ccitunis.org.tn,

nadia.information@ccitunis.org.tn, www.ccitunis.org.tn

CCIS : Chambre de Commerce et d'Industrie de Sfax

10 Rue Moulezem Hamadi Tej / 3018 Sfax

Tél.:74 296 120, Fax:74 296 121, E-mail: ccis@ccis.org.tn, www.ccis.org.tn

CCI : Chambre de Commerce et d'Industrie du Centre

Rue Chedly Khaznadar - 4000 Sousse

Tél.:73 225 182 / 73 225 044, Fax:73 224 227

E-mail: ccic.dcoop@planet.tn, ccis.sousse@planet.tn, www.ccicentre.org.tn

CCI Cap Bon : Chambre de Commerce et d'Industrie du Cap-Bon

10, Avenue Mongi Slim - BP 113- 8000 Nabeul

Tél.:72 287 260 / 72 224 451, Fax:72.287 417

E-mail: cci.capbon@planet.tn, www.ccicapbon.org.tn

CCINE : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Est

Angle Rues 1ère mai –Mohamed Ali –Tour Bureaux, Bizerte Centre 7000 Bizerte

Tél.:72 443 011/ 72 431 044, Fax :72432445

E-mail: ccine.biz@gnet.tn, <http://www.ccibizerte.org.tn/>

CCINO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Ouest

Rue Hédi Chaker - 9000 Béjà, Tél.:78 456 261/ 78 458 458

Fax:78 455 789 E-mail: ccino.beja@hexabyte.tn, www.ccino.org.tn

CCISE : Chambre de Commerce et d'Industrie du sud-est

202 Avenue Farhat Hached - 6000 Gabès, Tél.:75 274 900, Fax:75 274 688, 275 850

E-mail: ccise.abdallahhounaida@gnet.tn, ccise@gnet.tn, www.ccise.org.tn

CCISO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Sud Ouest
Rue des Nil - BP 46 - 2100 Gafsa
Tél.:76 226 650, Fax:76 224 150,
E-mail: cciso.g@planet.tn, contact@cciso.org, www.cciso.org

3. Τράπεζες

AMEN BANK

Site Web : www.amenbank.com.tn

ARAB TUNISIAN BANK

Site Web : atb.com.tn

NORTH AFRICA INTERNATIONAL BANK - NAIB BANK

Site Web : www.naibank.com

BANQUE TUNISO-LIBYENNE

Site Web : www.btl.com.tn

**ASSOCIATION PROFESSIONNELLE TUNISIENNE DES
BANQUES & DES ETABLISSEMENTS FINANCIERS**

Site Web : www.apbt.tn

ATTIJARI BANK

Site Web : www.attijaribank.com.tn

BANQUE CENTRALE DE TUNISIE, BCT

Site Web : www.bct.gov.tn

**BANQUE DE FINANCEMENT DES PETITES ET
MOYENNES ENTREPRISES, BFPME**

Site Web : www.bfpme.com.tn

BANQUE DE L' HABITAT, BH

Site Web : www.bh.com.tn

BANQUE DE TUNISIE, BT

Site Web : www.bt.com.tn

BANQUE FRANCO-TUNISIENNE, BFT

Site Web : www.zawya.com

BANQUE INTERNATIONALE ARABE DE TUNISIE, BIAT

Site Web : www.biat.com.tn

BANQUE NATIONALE AGRICOLE, BNA

Site Web : www.bna.com.tn

BANQUE TUNISIENNE DE SOLIDARITE, BTS

Site Web : www.tunisieprojet.com

BANQUE ZITOUNA

Site Web : www.banquezitouna.com

STE TUNISIENNE DE BANQUE , STB

Site Web : www.stb.com.tn

**UNION BANCAIRE POUR LE COMMERCE ET
L' INDUSTRIE , UBCI**

Site Web : www.ubcinet.net

UNION INTERNATIONALE DES BANQUES, UIB

Site Web : www.uib.com.tn

4. Διοργανωτές Εκθέσεων

Εταιρία Διεθνών Εκθέσεων Τύνιδας (Société des Foires Internationales de Tunis)

<http://www.fkram.com.tn/>

Εταιρία MAP (Marketing Advertising and Publishing) <http://www.mit-med.com.tn>

Le centre Tunisien des Foires , Expositions et Congrès “ CTFexpo” <http://www.ctfexpo.com/>

The International Fairs & Exhibitions Tunisia “I.F.E Tunisia”

<https://www.ifetunisia.com/en/home/>

Διεθνής Έκθεση Sfax <http://www.foiredesfax.com/>

Διεθνής Έκθεση Sousse <https://fr-fr.facebook.com/foire.int.sousse/>

Επίσης διοργανωτές εκθέσεων Εκθέσεων είναι και τα Επιμελητήρια καθώς και η Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?>

5. Ξενοδοχεία

Tunis

Hotel Golden Tulip Carthage

<http://www.goldentulipcarthagetunis.com/>

Laico Tunis

<http://laicotunis.infotike.com/>

The Residence Tunis

<http://cenizaro.com/theresidence/tunis/contact>

LE PALACE Tunis

<http://lepalace-gammarth.com/index.php/contact-page/>

Mövenpick Hotel Gammarth Tunis

<http://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/la-marsa/hotel-tunis-gammarth/overview/>

Mövenpick Hotel Lake Tunis

<https://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/tunis/hotel-du-lac-tunis/overview/>

Villa Didon Carthage

<http://www.villadidoncarthage.com>, Te l 00216, 71733433, Fax 71733488

EL MOURADI Hotels

<http://www.elmouradi.com/info/contact.aspx?user=869&curr=1&ilng=2>

Four Seasons Hotel Tunis

<https://www.fourseasons.com/tunis/>

Carthage Thalasso resort

<http://carthagethalassoresort.com/>

Regency Tunis

<http://regencytunis.com/>

Ramada Plaza

www.ramada.com

Golden Tulip El Mechtel

<https://el-mechtel.goldentulip.com/en-us/>

Dar El Marsa

<http://www.darelmarsa.com/>

El Mouradi Hotel Africa

<http://mouradihotel.tunis.com-tunisia.com/en/>

Le Consul

www.residenceleconsul.com

Bizerte

Bizerta Resort

<http://www.bizertaresort.com/contact.html>

Tabarka

Dar Ismail resort

<http://www.darismailhotels.com/info/contact.aspx?user=716&curr=3&ilng=2>

HOTEL LA CIGALE

<http://www.lacigaletabarka.com/contact/>

Hammamet

Resort Golden Tulip Taj Sultan

<https://taj-sultan.goldentulip.com/en-us>

Hasdrubal Thalassa & Spa Hotels (Hammamet, Djerba etc)

<http://www.hasdrubal-thalassa.com/>

La Badira

<https://www.labadira.com/en>

MEDINA Solaria Hotel

<http://www.medina.com.tn/en/hotel/hotel-solaria-thalasso/contact-97.html>

Le Royal Hotels & Resorts – Hammamet

<http://www.leroyal-hammamet.com/thecomplex.asp>

Djerba

Rym Seabel Hotel

<http://www.seabelhotels.com/fr/seabel-hotels/contact-us/>

Radisson Blu Palace Resort & Thalasso, Djerba

<https://www.radissonblu.com/en/resort-djerba/contact>

Mahdia

RIU EL MANSOUR MAHDIA

<http://www.elmansour-hotel.com/contact.php>

Mahdia Palace

<http://mahdiapalace.com/EN/index.html>

Sousse

Sousse Palace Hôtel & Spa

<http://www.hotelsoussepalace.com/en/>

Marhaba Hotels

<http://www.marhabahotels.tn/contact.php>

Monastir

Groupe Thalassa Hotels

<http://www.thalassa-hotels.com/>

Skanes Sérail

<http://www.skanes-serail.com/contact.php>

6. Διπλωματικές Αποστολές

Όλες οι ξένες Διπλωματικές Αποστολές στην Τύνιδα εμπεριέχονται στον ακόλουθο σύνδεσμο του τунησιακού ΥΠΕΞ

<https://www.diplomatie.gov.tn/nc/e-services/liste-diplomatique/missions-diplomatiques-accreditees-a-tunis/>

7. Πληροφόρηση για Τунησιακή Αγορά

EuroMed Trade Helpdesk

Ιδρύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. euromed.macmap.org

Market Access Database (MADB)

δασμολόγιο και διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όχι μόνο στην Τυνησία αλλά γενικότερα σε τρίτες χώρες <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

Ε.Ε και Τυνησία

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/>

Βάσεις Δεδομένων για Αναζήτηση Τυνησιακών Εταιρειών

Κατάλογος τυνησιακού Υπουργείου Βιομηχανίας με τυνησιακές βιομηχανίες ανά κλάδο

<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/dbi.asp?idsect=08&sde=&gvt=&dlg=&pys=&exp=&EP=&c1=&c2=&e1=&e2=>

Κατάλογος Εταιρειών

<http://www.tunisieindex.com/entreprises/>

Κατάλογος Εταιρειών

<http://www.made-in-tunisia.net/>

Βασικός έλεγχος νομικής βάσης τυνησιακών εταιρειών http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL

Κατάλογος Εταιρειών

<http://tn.kompass.com/> (με πληρωμή)

Οργανισμοί Υποδοχής Επενδύσεων

Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)

The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <https://www.tia.gov.tn/en>.

Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn>

One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις

Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία

Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)

Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <http://www.energymines.gov.tn/web/> Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GIZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KfW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francaise de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie> Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KfW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8l5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIzpKCuo0TuqyeSXWGOlgFpUAuUQ_t_jA1ILkT7wzgYuYk9x8Cq8lyDZVrk_aKo8RnwZqg6kvMYDEIuchzsElITHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i7l_iM1D0-0848SuZg3cIWWcwjll0qxcg7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg

Επίσης χρηματοδοτήσεις έργων γίνονται και από την Παγκόσμια Τράπεζα, και την Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <https://financesapp.worldbank.org/en/countries/Tunisia/> <http://www.afdb.org>.

